

VOCEA AUTORITĂȚILOR LOCALE

BULETINUL INFORMATIV AL CONGRESULUI AUTORITĂȚILOR LOCALE DIN MOLDOVA nr. 4 (21), 2015

AP(e)L la CALM/editorialul ediției

ALEGERILE LOCALE GENERALE 2015: O NOUĂ CURSĂ, PE VECHILE BARICADE!!!

Sute de candidați au început lupta electorală pentru fotoliile de primari și consilieri locali, în condițiile în care implementarea Strategiei naționale de descentralizare nu numai că bate pasul pe loc, dar putem spune că, în mare parte, a reprezentat un fiasco. Micile victorii ale APL, una dintre care implementarea Legii finanțelor locale în toate localitățile, nu sunt în stare să îndulcească misiunea edililor care vor câștiga fotoliile de conducători ai localităților, fie urbane sau rurale. Acest prim pas important urmează să fie susținut de alte inițiative, altfel riscăm să ne pierdem echilibrul și să nu atingem niciodată acea autonomie spre care tindem. Cursa electorală a început însă. În pofida problemelor, mulți primari își doresc un alt mandat, în încercarea sinceră de a duce la un final fericit promisiunile făcute în fața cetățenilor.

INCERTITUDINEA ALEGERILOR ȘI RESTANȚELE GUVERNĂRII

Pe fundalul nemulțumirilor din societate, se constată că scrutinul este unul foarte important, dar și tensionat. În acest sens, este evident că viitorul scrutin va fi dificil pentru toți primarii care vor dori să candideze pentru următorul mandat, indiferent dacă reprezintă partidele de la guvernare sau cele din opoziție. Aceasta deoarece, pe de o parte, imaginea partidelor de la guvernare și a liderilor săi în ultimul timp este extrem de șifonată, ca rezultat al scandalurilor de ultimă oră din domeniul financiar-bancar; reprezentanții acestor partide fiind puși în dificultate de a explica alegătorilor săi cum și de ce se întâmplă aceste lucruri. Mai mult ca atât, în prezent situația concurenților din partea partidelor de guvernare este de așa natură că imaginea partidului și a liderului său nu numai că nu ajută (cum ar fi normal), dar, din contra, poate dăuna.

La rândul lor, candidații

independenți și cei din partea partidelor din opoziție sunt puși în dificultate datorită sistemului actual extrem de centralizat și politizat de distribuire a fondurilor pentru investiții și dezvoltarea localităților. Astfel, suntem în fața unei situații unice și nemaivăzute până acum, în care atât candidații din partea guvernării, cât și cei din partea opoziției se află în situație de dificultate. Ceea ce creează în fine o situație de incertitudine și imprezibilitate privind rezultatele alegerilor date.

Și mai grav este faptul că am intrat în campanie cu restanțe considerabile. În acest sens, planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei naționale de descentralizare, care expiră în 2015, a fost îndeplinit în proporție de numai 10 la sută. Deoarece nu a existat voință politică pentru punerea în aplicare a acestui document. De asemenea, nu există un dialog instituțional corespunzător la acest subiect între autoritățile centrale și cele locale. Politicienii

Continuare în pag. 2

FAPTA LUNII

PRIMARUL UNUI ORĂȘEL DIN LIGURIA, ÎN PROVINCIA ITALIANĂ GENOVA, CERȘEȘTE PE TREPTILE CATEDRALEI DIN LOCALITATE PENTRU A PROTESTA FAȚA DE FAPTUL CĂ BANII CONTRIBUABILILOR NU SE ÎNTORC LA BUGETUL LOCAL

„CERȘESC PENTRU A-MI AJUTA ORAȘUL”, A DECLARAT ANTONIO BIGOTTI, PRIMARUL DIN SAVIGNONE, CU 3.200 DE LOCUITORI. „NU ESTE CORECT CA BANII PLĂTIȚI DE CONȚEȚĂTENII MEI SĂ AJUNGĂ ÎN BUZUNARELE CELOR DIN ORAȘELE MARI», A DECLARAT PRIMARUL, ALES PE O LISTĂ CIVICĂ. «TREBUIE SĂ RĂMÂNĂ AICI», A ADĂUGAT EL. CU PĂLĂRIA ÎNTR-O MÂNĂ ȘI CU UN PRIETEN CARE CÂNTĂ LA CHITARĂ ALĂTURI, PRIMARUL A DECLARAT CĂ BANII ACUMULAȚI VOR FI DONAȚI UNEI ASOCIAȚII CARE SE OCUPĂ DE LUCRĂRILE DE RECONSTRUCȚIE DUPĂ INUNDAȚII.

CU CE PROBLEME SE VOR CONFRUNTA PRIMARII CARE VOR PRIMI VOTUL DE ÎNCREDERE A CETĂȚENILOR?

O DISCUȚIE CONSISTENTĂ LA ACEST SUBIECT, CITIȚI ÎN PAGINA **5**

ALEGERILE LOCALE GENERALE 2015: O NOUĂ CURSĂ, PE VECHILE BARICADE!!!

Sfârșit. Început în pag. 1

nilor de la Chișinău nu le ajunge capacitate și voință să înțeleagă că statul nu se va dezvolta fără o guvernare locală puternică, eficientă și capabilă. Că în prezent avem un sistem administrativ NEFUNCȚIONAL, fapt dovedit prin ceea ce se întâmplă în ultima perioadă în domeniul financiar, bancar, economic, judiciar etc. Noi încă trăim după sistemul vechi, care ne-a obișnuit ca cineva de sus să ne spună ce să facem. Acest sistem este deja **DEPĂȘIT** și chiar dăunător. Autoritățile locale au nevoie de stimulente și condiții pentru a se autoguverna și pentru a-și dezvolta capacitățile sale în toate domeniile relevante, inclusiv de a scrie/administra proiecte europene mari. Dar să nu se mulțumească cu banii repartizați de la centru, pe criterii politice. În prezent există mari dubii în privința faptului că clasa politică înțelege și își dorește cu adevărat descentralizarea, deoarece îi convine să țină primarii sub control. De fapt, în rezultat, se ține sub control întreaga societate și este împiedicată orice posibilitate de modernizare și dezvoltare a țării în întregime. Dacă guvernării actuali nu vor înțelege acest lucru cât mai repede și nu vor trece la fapte concrete și implementarea efectivă a reformei descentralizării, vor avea de suferit anume ei. Deoarece, fără o guvernare locală puternică, oamenii în comunitățile locale NU vor vedea și nu vor simți rezultatele tuturor programelor, politicilor, planurilor de acțiuni etc. care se elaborează la centru. Nu va avea cine să le implementeze!!!!

mai aproape de cetățeni și unicii în acest stat pe care cetățenii îi aleg prin vot direct. Sunteți cei în care oamenii au cea mai mare încredere de rând cu biserica, la o distanță incomparabil de mare de alte instituții ale statului și partide. Aceasta nu este în zădar cum pot crede alții, deoarece anume DVS. sunteți cei pe care-i cunosc bine cetățenii, cei cărora se adresează în primul rând și cei care sunteți la dispoziția lor în orice moment: zi, noapte, zile de odihnă etc.

Rămâne să fim conștanți în demersurile noastre în ceea ce privește fortificarea autonomiei locale, astfel încât și după acest scrutin, CALM să reprezinte o platformă de uniune a APL din Republica Moldova, o celulă de criză, un nucleu în jurul căruia să fie toți primarii și reprezentanții APL aleși. De coeziunea și determinarea noastră depinde rezolvarea multor probleme ale localităților. De fapt, într-o anumită măsură depinde viitorul acestei țări. Deoarece, anume datorită efortului autorităților locale și responsabilității lor majore în calitate de aleși direct de comunitățile sale, pe tot parcursul ultimilor 25 de ani, a fost posibil ca satele și orașele noastre să nu degradeze și chiar să se dezvolte, în măsura posibilităților și condițiilor existente. Dacă nu existați DVS, o guvernare locală, situația ar fi fost cu totul alta. Sperăm ca în viitorul apropiat, APL prin intermediul CALM să devină cu adevărat actor important în soluționarea problemelor comunităților pe care le administrează, parteneri reali ai autorităților statului.

Datorită înțelepciunii și susținerii dvs., CALM a devenit – o organizație con-

AUTORITĂȚILE LOCALE, ÎN TOPUL ÎNCREDERII DIN PARTEA POPULAȚIEI, IAR PRIMARII - UNICII ALEȘI DIRECT DE POPOR!

Totuși, cu toate carențele și neajunsurile guvernării, considerăm ca dvs., cei care luptați pentru primărie, luptați în primul rând pentru oameni!

Mulți dintre Dvs., care deja aveți o experiență considerabilă în administrarea treburilor locale și v-ați confruntat cu multiple probleme care macină administrația locală, sunteți pilonul de bază al societății și al CALM-ului. Sunteți cel

solidată, neafiliată politic, o organizație a tuturor reprezentanților APL, indiferent de viziunile sale ideologice, o *portavoce* a APL din Moldova care în mod organizat și calificat aduce problemele și doleanțele APL către factorii decizionali. Așa și va rămâne în continuare.

Vă mulțumim tuturor pentru susținerea și sprijinul acordat CALM! De fapt, DVS. sunteți CALM! Vă urăm succese în această campanie nu tocmai ușoară! CALM a fost, este și va fi alături de DVS.!

Echipa CALM

Viorel FURDUI: "TOATE UNOR REFORME ȘI ÎNTĂRIRII AUTONOMIEI

Pe fundalul unor ample proteste antiguvernamentale, ce denotă o lipsă de încredere în clasa politică, pe 14 iunie vor avea loc alegeri locale. O convorbire despre cum se va răsfrânge asupra scrutinului această situație cu Viorel Furdui, directorul executiv al Congresului Autorităților Locale din Moldova.

Europa Liberă: Dle Furdui, să punem câteva accente legate de apropiatul scrutin local. Întâi de toate, pe 14 iunie cetățenii își aleg nu doar primarul, ci și consiliile locale. Mă simt obligată să fac această precizare pornind de la percepția că puțini cetățeni înțeleg diferența procedurală între un scrutin parlamentar și unul local și tratează cu mai puțină atenție listele de consilieri pe care le înaintează partidele. Ce explicații vă simțiți Dvs. obligat să formulați în legătura cu asta?

Viorel Furdui: „Aveți dreptate, pe 14 iunie vor avea loc alegerile locale și vor fi aleși atât edilii comunităților locale, ai orașelor, satelor, municipiilor, cât și consiliile locale. Vor fi alese, sigur că, și consiliile unităților administrativ teritoriale de nivelul doi, adică ale raioanelor și, respectiv, ale municipiilor.”

Europa Liberă: Deci, un om dintr-un sat, dintr-o localitate rurală va alege, în primul rând, primarul, în cel de-al doilea rând - consilierii locali și în al treilea rând - consilierii raionali.

Viorel Furdui: „Aveți dreptate. Trebuie de menționat faptul că atât alegerea primarului, cât și a consiliului este destul de importantă, deoarece sunt două puteri locale care îndeplinesc funcții foarte clar stabilite de lege. Primarul este o autoritate primară executivă, iar consiliul local este o autoritate locală deliberativă, decizională.”

**Viorel Furdui,
director executiv CALM:**

"TOATE PROMISIUNILE LEGATE DE REALIZAREA UNOR REFORME SERIOASE ÎN DOMENIUL DESCENTRALIZĂRII ȘI ÎNTĂRIRII AUTONOMIEI LOCALE PRACTIC AU RĂMAS PE HÂRTIE!"

CITATUL LUNII

PIRKKA TAPIOLA, ȘEFUL DELEGAȚIEI UE ÎN RM:

"DACĂ NE UITĂM LA MODELUL EUROPEAN, PENTRU NOI GUVERNELE LOCALE SUNT CHEIA DEMOCRAȚIEI. SUNT CELE MAI APROAPE DE CETĂȚENI. FUNCȚIONARIILE DE ACOLO SUNT PRIMII CARE DETERMINĂ CETĂȚENII SĂ SIMTĂ CĂ AUTORITĂȚILE LUCREAZĂ PENTRU EI!"

PROMISIUNILE LEGATE DE REALIZAREA SERIOASE ÎN DOMENIUL DESCENTRALIZĂRII LOCALE PRACTIC AU RĂMAS PE HÂRTIE!"

Practic toate deciziile care se iau într-o comunitate (sat, oraș, municipiu) se iau de către consiliul local. Este foarte important ca cetățenii să înțeleagă acest lucru. Deseori ne confruntăm cu problema că pentru toate reușitele sau nereușitele într-o comunitate se dă vina pe primar de obicei."

Europa Liberă: Dar, în mod firesc, pe cine ar trebui?

Viorel Furdui: „În mod firesc este o echipă. Ambii, primarul și Consiliul, își au atribuțiile sale. Trebuie să lucreze împreună atât puterea executivă locală, cât și cea deliberativă. Sigur că multe depind și de gospodarul satului, orașului, adică de primar. Dar el practic nu poate să-și realizeze atribuțiile și programul său, nu poate să îmbunătățească lucrurile într-o comunitate fără ca să aibă și susținerea Consiliului local."

Europa Liberă: Cum se întâmplă că există situații destul de frecvente în care primarul și consiliul care rezultă în urma unui scrutin local deseori sunt ostili unul altuia? fac parte din diferite formațiuni politice, nu se înțeleg pe parcursul mandatului.

Viorel Furdui: „De fapt, situații sunt diferite. Una din cauze este că deseori cetățenii aleg în calitate de primar o personalitate binecunoscută, care are autoritate în localitate. În același timp, atunci când este vorba despre consiliu și consilieri, care se aleg de obicei pe liste de partid, care de obicei nu este personalizată. La toate acestea, se mai adaugă mediul general extrem de politizat și influența partidelor de la centru, care deseori este contrară intereselor unei comunități concrete. Prin urmare, deseori apar anumite contradicții. Însă,

de regulă toate aceste contradicții și neînțelegeri, nu țin mult și aleșii locali găsesc limbaj comun, mult mai repede decât cei de la centru. La nivel local nu este timp de pierdut și oamenii repede înțeleg că trebuie să realizeze ceva și că cetățenii sunt cu ochii pe ei”

Europa Liberă: Dar ca să fie foarte clar, în buletinul de vot pentru consiliu apare formațiunea, nu apar numele consilierilor.

Viorel Furdui: „Da. De regulă, potrivit sistemului electoral din Moldova în buletinul de vot apare partidul pentru

care se votează. Sistemul electoral mai permite și alegerea unor consilieri candidați independenți pe listă, dar numărul lor este foarte mic.”

Europa Liberă: Spuneam la începutul acestei emisiuni că alegerile de peste șase săptămâni vor avea loc pe fundalul unei scăderi sesizabile văzute cu ochiul liber a încrederii populației în clasa politică. Protestele antiguvernamentale de ieri cu câteva zeci de mii de participanți sunt dovezi clare în acest sens. Cum se simte, dacă se simte acest lucru în localități?

Viorel Furdui: „Cu certitudine, alegerile locale actuale au adus o nuanță nouă în ceea ce privește atitudinea față de clasa politică din Republica Moldova. Le pun, într-un anumit sens, într-o dificultate pe candidații sau pe primarii de la guvernare, există un grad foarte înalt de dezamăgire. Suntem practic la început de campanie electorală, iar acest grad de dezamăgire cred că va crește pe parcursul campaniei, deoarece toate fo-

criterii politice de cele mai multe ori poate. Cum se descurcă în acest condiții autoritățile locale acum, în prag de alegeri, când se poate presupune că presiunile cresc?

Viorel Furdui: „Cred că cea mai mare problemă în acest sens este că toate promisiunile legate de realizarea unor reforme serioase în domeniul descentralizării și întăririi autonomiei locale practic au rămas pe hârtie. Astfel fiind păstrată această tradiție de a purcede la niște acte formale, la adoptarea unor legi, strategii, programe guvernamentale, însă nu a merge mai departe pe planul implementării lor. Din păcate trebuie să constatăm faptul că după un ciclu electoral situația a rămas aceeași care a fost în ciclurile electorale anterioare.”

Europa Liberă: La ce anume vă referiți?

Viorel Furdui: „Mă refer la problema modului cum sunt distribuite fondurile între autoritățile publice locale,

procesul de descentralizare va fi discreditat.

Noi avem în acest sens o strategie de descentralizare și un plan de acțiuni care expiră deja în 2015 fără a fi realizate foarte multe activități.”

Europa Liberă: Cu ce merg primarii, consiliile locale în fața cetățenilor dacă puterea lor de decizie este, precum constatați și Dvs. foarte mică, iar acum e perioada dărilor de seamă, a bilanșurilor?

Viorel Furdui: „În primul rând, trebuie de menționat faptul că și în aceste condiții destul de complicate, în lipsa unei autonomii financiare reale și în condițiile unui cadru legal destul de confuz (de care în mare parte este responsabilă administrația centrală care are și inițiativa, și dreptul de a modifica și a adopta cadrul legal), unicele instituții publice care într-o anumită măsură își fac datoria și s-au descurcat până în prezent sunt autoritățile locale. Acest lucru este confirmat de majoritatea sondajelor care vorbesc despre încrederea în instituții. Autoritățile locale se plasează pe locul doi sau trei, după Biserică, la capitolul încrederea cetățenilor. În acest sens cu siguranță actualii primarii și viitorii primari care se implică în campanie vin cu anumite programe, viziuni. Principalul criteriu de apreciere a lor va fi ceea ce au realizat. Sunt totuși realizări chiar și în condițiile unui sistem excesiv de politizat și în condițiile unor posibilități limitate. Vedem că autoritățile locale realizează mai multe proiecte, comunitățile locale încetul cu încetul se schimbă.”

Europa Liberă: Dar pentru ce să devii primar, pentru ce să devii consilier local dacă efectiv nu ai mari părghii și putere de decizie?

Viorel Furdui: „În cazul dat trebuie să menționăm două aspecte. În primul rând, dacă

îți crezi o echipă, dacă ești susținut de consiliul local, dacă ai energie, dar așa și se întâmplă de obicei după alegeri vine o pleiadă destul de pregătită și plină de energie, anumite lucruri pot fi realizate și anumite proiecte pot fi implementate. În al doilea rând, există speranța că totuși procesul de descentralizare, de consolidare a autonomiei va merge înainte. Republica Moldova pur și simplu nu mai are altă șansă dacă nu se vor schimba lucrurile în această direcție.”

rețele politice vor exploata pe larg aceste probleme despre care se discută în societate. E vorba și de sistemul bancar, și de devalorizarea leului, și despre alte probleme destul de sensibile pentru populație. În această situație evident că există dificultăți mari pentru reprezentanții clasei guvernamentale actuale.”

Europa Liberă: Guvernarea locală este, poate, domeniul în care ar fi fost necesare cele mai adânci reforme, care, din păcate, nu s-au întâmplat, deși au fost asumate de actualele autorități. Finanțele, cum s-au dat, așa se dau de la centru pe

caracterul politizat excesiv. Faptul că nu se merge mai departe pe reformarea în domeniul competențelor, pe transferul de resurse către autoritățile locale și a capacităților mai vaste în domeniul financiar.

Unicul lucru pozitiv care s-a întâmplat în ultimii cinci ani poate fi considerat începutul reformei finanțelor publice locale, care se implementează începând cu 2015. Dar și aici există un foarte mare risc de a fi discreditată întreaga reformă dacă nu se va purcede mai departe. Suntem doar la prima etapă a acestei reforme. Dacă ea nu va merge mai departe, înseamnă că tot

PRIMARII DORESC O DESCENTRALIZARE REALĂ!

De această dată, invitații emisiunii "Politica" au fost câțiva primari din afara capitalei, care reprezintă diferite formațiuni politice. În cadrul emisiunii s-a discutat despre situația din țară, ce probleme există în teritorii și ce schimbări sunt, odată cu intrarea în vigoare a legii privind finanțele publice locale.

"În teritorii nu prea s-a simțit această descentralizare. Chiar dacă la începutul anului a intrat în vigoare legea cu privire la descentralizarea finanțelor publice, dacă primarii de la orașe o mai simt ca implementare, cei din sate nu prea o simt. Sunt foarte multe probleme pe domenii. Noi în continuare tindem spre această descentralizare, pentru a putea rezolva problemele cetățenilor", a declarat primarul de Edineț, Constantin Cojocaru.

De cealaltă parte, un alt primar, deja mai aproape de sudul țării, susține că a remarcat unele progrese, chiar dacă mai este de muncă în cazul dat. Gheorghe Răileanu, primar de Cimișlia: "Începând cu 1 ianuarie 2015 se simte o diferență, de când este aplicată noua lege. Putem calcula pentru anii viitori ce intenționăm să facem, elaborăm o planificare strategică. Pot să mă gândesc deja și la credite, la care până acum nu mă puteam gândi, pentru că nu știam ce va fi anul viitor. Este un pas foarte important și o realizare pe care am obținut-o împreună cu toți membrii Congresului Autorităților Locale".

Primarul de Strășeni, Valentina Casian a vorbit despre continuarea aplicării unor modificări legislative, pentru o mai bună organizare a muncii autorităților publice locale.

"Mai bine ca un primar, nu știe nimeni problemele localnicilor. Dar noi deseori nu avem posibilitate de a decide. Și din păcate, acest sistem care este la moment implementat este folosit ca o pârgie pentru ca să fie o influență asupra primarilor. Bugetele sunt austere. Nu putem implementa proiecte. Nu avem libertate de a decide și de a întreprinde măsuri pentru dezvoltarea localităților. De aceea este nevoie de un șir de modificări legislative. Nu poți lucra în baza legii învechite, privind finanțele publice locale".

Elena Bodnarenco, președinte comisia parlamentară administrație publică: "Noi ca membrii Congresului Autorităților Locale am reușit să obținem multe rezultate. Au intrat în vigoare modificările în legea privind finanțarea administrației locale. Azi lucrăm pentru ca să fie un control asupra legii privind descentralizarea. După alegeri vom avea întreveneri cu primarii, pentru a vedea în mod real cum are loc procesul de descentralizare, ce probleme mai apar în localități".

În același timp, Viorel Furdui, directorul executiv al Congresului Autorităților Locale din Moldova susține că, această clasă politică trebuie să fie interesată de procesul descentralizării. Pentru că așa nu mai poate fi guvernată țara. "Experții străini ne elaborează strategiile, dar noi nu implementăm legile. Astfel, rămâne totul la nivel declarativ. Clasa politică pur și simplu nu înțelege rolul administrației publice locale. Aceasta prin toate metodele posibile dorește să dețină controlul asupra administrației publice locale".

CAMPANIE, CU PLANURI MARI ȘI... RESTANȚE ISTORICE!

Experții bat alarma că o țară săracă cum ar fi Republica Moldova trebuie să cheltuiască de zece ori mai mult pentru costurile administrative. Reforma administrativ-teritorială va însemna economii foarte mari pentru bugetul de stat, pentru că prevede reducerea numărului de sate care intrucum sunt mai puțin de 1500 de locuitori. În prezent, în țara noastră sunt circa 900 de comunități rurale ceea ce ar însemna alegerea a 900 de primari. Cum se va realiza reforma și cine ar avea de câștigat de pe urma acesteia s-a discutat în studioul "Canal Regional". Invitații emisiunii "Loc de dialog" au fost Mihai Roșcovan, directorul Programului comun de Dezvoltare Locală Integrată, Tomasz Horbowski - directorul Centrului de informare pentru autoritățile locale și Viorel Furdui, directorul Congresului Autorităților Locale din Moldova.

În situația în care, de la 1 ianuarie, a intrat în vigoare Legea Finanțelor publice Locale care va oferi primăriilor mai multă libertate în formarea bugetelor locale, la ce trebuie să se aștepte azi edilii, cei care, de fapt, vor fi aleși în data de 14 iunie, domnule Furdui?

Viorel Furdui: Primarii care au mai multe mandate în administrația publică locală conștientizează și știu pe pielea loc ce înseamnă deja administrația publică locală, ce înseamnă să muncești în calitate de primar într-o comunitate mai mică sau mai mare, rurală sau urbană ș.a.m.d., respectiv, cei care acum vor veni și vor confirma încă o dată încrederea cetățenilor, n-o să aibă altceva de făcut decât să-și suflece mânele și să continue programele pe care au fost începute mai înainte. Și vor face acest lucru

în condiții puțin diferite decât cele care au existat timp de mai mulți ani în Republica Moldova. Și asta datorită faptului, după cum ați menționat la început, că începând cu 2015 în țară este implementat un nou sistem de finanțe publice locale, care le acordă administrațiilor publice locale mai multă libertate, mai puțină politicizare a numeroase aspecte în administrația publică locală. Și încă un lucru foarte important pe care îl aduce reforma descentralizare este faptul că există o mai mare motivare pentru autoritățile publice locale și pentru viitorii edili ai satelor și orașelor noastre de a acumula mai multe venituri, deoarece sistemul acesta nou, care a început să fie implementat, crește interesul autorităților locale în a administra mai eficient resursele care sunt disponibile la nivel local.

Mihai Roșcovan, directorul Programului comun de Dezvoltare Locală Integrată:

"Deși au fost concepute, au fost elaborate multe documente, ele nu au fost aprobate de către guvern, de către parlament, și, cu mici excepții, cum ar fi descentralizarea financiară parțială, în alte domenii nu s-a prea înaintat!"

Cum ar fi impozitele acumulate în comunitățile locale...

Viorel Furdui: Aici trebuie, totuși, să menționăm faptul că acest nou sistem, care a început să se implementeze, reprezintă doar prima etapă. Acest lucru e foarte important de menționat. De aceea, noi am atras întotdeauna atenția factorilor decizionali cât de important este de a trece și de a nu uita de etapa a doua care este strâns legată de prima și de care depinde succesul, în genere, al întregii reforme. Am în vedere consolidarea bazei fiscale. Așa că trebuie să începem să discutăm cu toții, dar și să trecem la niște acțiuni concrete privind creșterea bazei fiscale a autorităților locale, transferarea unor venituri către administrațiile publice locale pe care ele să le poată gestiona. Și aici sunt o sumedenie de posibilități care până în prezent n-au fost exploatate. De exemplu, în

domeniul proprietății se așteaptă, sperăm în viitorul cât mai apropiat, o nouă lege referitoare la proprietate, asta înseamnă reevaluarea diferitor impozite, asta înseamnă că trebuie să începem colectarea de taxe locale, trebuie să începem să negociem și să vedem ce facem cu impozitul pe persoane fizice care trebuie să fie ca în multe alte țări, inclusiv Polonia, plătit la domiciliu, și care ar duce la creșterea, în special, a bazei fiscale pentru comunitățile rurale, ș.a.m.d. Sunt mai multe posibilități pe care noi, sperăm, că în următoarea perioadă de câțiva ani, ne vom concentra cu toții împreună și ca rezultat vom avea niște autorități locale mult mai puternice, mult mai capabile să satisfacă interesul cetățenilor și să realizeze programele cu care ei vin la alegerile actuale.

care trebuiau să fie implementate în perioada 2012 - 2015. Și tocmai așa era gândit, așa a fost conceput în 2010. Apropo, înainte de a fi aprobată strategia de descentralizare, ea a fost elaborată și discutată pe larg cu reprezentanții autorităților publice locale, a fost găsit un consens pe această problemă și era prevăzut ca, începând într-adevăr cu 2015, pentru administrațiile publice locale să fie creat un cadru legal mai propice, mai adecvat, mai corespunzător principiilor autonomiei locale.

Cu ce dificultăți se vor confrunta primarii aleși?

Mihai Roșcovan: Din păcate, din acel plan de acțiuni s-a realizat foarte puțin. Deși au fost concepute, au fost elaborate multe documente, ele nu au fost aprobate de către guvern, de către parlament, și, cu mici excepții, cum ar fi descentralizarea financiară parțială, în alte domenii nu s-a prea înaintat. Există niște probleme cu care autoritățile publice locale se confruntă și înainte, este vorba de clarificarea competențelor între autoritățile publice locale, cadrul legal nu s-a modificat în această perioadă. O altă problemă foarte importantă, în special pentru realizarea cu succes a descentralizării financiare, este descentralizarea proprietăților, delimitarea proprietăților: să se clarifice care este proprietatea autorităților locale, de un nivel, de-al doilea, diferența dintre aceasta și proprietatea de stat, să se stabilească cadrul legal pentru delimitarea, înregistrarea proprietății și transferul acesteia, finalizarea transferului, pentru că transferul durează de peste 20

Viorel Furdui, director executiv CALM:

"Noi am atras întotdeauna atenția factorilor decizionali cât de important este de a trece și de a nu uita de etapa a doua care este strâns legată de prima și de care depinde succesul, în genere, al întregii reforme!"

Dar pentru asta e nevoie și de voință politică. Se vorbește foarte mult despre aceste reforme, însă, la modul practic, condițiile în care activează acum primarii sunt anevoioase. Ce ar avea de câștigat cetățenii de rând, dar și administrația publică locală, din astfel de reforme cum ar fi cea administrativ-teritorială, domnule Roșcovan?

Mihai Roșcovan: Despre reforma teritorial-administrativă se poate vorbi la viitor, aceasta încă nu s-a realizat. Dacă se va realiza, va dura cel puțin patru ani de zile și asta este o problemă... De fapt, trebuie să vorbim despre reforma administrației publice locale. La baza ei era reforma de descentralizare care a fost aprobată printr-o lege în 2012 și prevedea un plan de acțiuni, aproape 100 de acțiuni,

CAMPANIE, CU PLANURI MARI ȘI.. RESTANȚE ISTORICE!

și ceva de ani, nu s-a finalizat, asta însemnând că nu s-a creat o bază economică adecvată pentru autoritățile locale, ceea ce va avea impact și asupra bugetului și, în sfârșit, reforma teritorial-administrativă care, de asemenea, este o parte componentă. Eu nu sunt de acord când se spune: "Hai să facem altceva, să nu facem această reformă". Reforma teritorial-administrativă este o parte a acestei reforme și dacă ea nu se realizează, atunci, cel puțin, conceptul de descentralizare și obiectivele care au fost trasate nu vor fi atinse niciodată. Despre necesitatea reformei s-a vorbit mult. Este necesară, în primul rând, creșterea capacităților autorităților publice locale. Or, studiile, analizele arată că structura teritorial-administrativă a Republicii Moldova este excesiv de fărâmițată. Noi suntem practic pe primul loc în Europa privind numărul de primării la mia de locuitori.

Da, tocmai 900 de primării vor fi aleși...

Mihai Roșcovan: Dacă luăm, să spunem, niște indicatori comparativi, cheltuielile administrative în majoritatea primăriilor sunt mai mari decât cheltuielile care sunt îndreptate spre prestarea serviciilor comunale către populație. Deci, costurile de menținere a administrației sunt mari, dar nu este vorba doar de costuri, dacă vorbim de întărirea bazei economice, se are în vedere și efectul de la teritoriu. Sunt viabile și comunitățile de 1500 de locuitori, dar probleme apar pentru că treizeci la sută din primării au o populație mai mică de 1500. În aceste primării autoritățile publice locale îndeplinesc mai mult o funcție de reprezentare a administrației și nu au resurse financiare, dar nici umane suficiente pentru ca să presteze serviciile necesare populației.

Viorel Furdul: Eu aș vrea să mă pronunț privitor la reforma administrativ-teritorială. Noi trebuie să înțelegem cu toții că este un lucru, un subiect destul de complex. Aceasta nu e o problemă așa de simplă și trebuie privită sub mai multe aspecte, inclusiv procesul de descentralizare și reforma administrativ-teritorială, la succesele în domeniul descentralizării, sunt niște lucruri care trebuie discutate. Până în prezent, noi nu avem mare certitudine în ceea ce

privește legătura foarte strânsă în acest sens. De ce spunem că este foarte complexă problema dată? Pentru că noi, pe de o parte, zicem: Cat costă democrația? Avem noi nevoie de democrație, în general, sau nu avem? Oare nu-i prea costisitoare pentru noi? Ce ne mai trebuie nouă instituțiile parlamentului, instituțiile democratice care există, judecătorii ș.a.m.d., separarea puterilor? Poarte le anulăm pe toate pentru că sunt foarte costisitoare, gradul de corupție foarte înalt și atunci avem o verticală a puterii și tare repede și ușor rezolvăm problemele. Ca în Belarusi sau Federația Rusă, unde verticala puterii este foarte înaltă. Cred că Republica Moldova a făcut o alegere, a ales să se orienteze spre civilizația europeană unde la bază stă democrația și, în primul rând, democrația locală. Dacă există o democrație locală veritabilă, și în cadrul democrației locale un element esențial este reprezentativitatea, atunci există un fundament și pentru democrația națională. Pentru că, uitați-vă ce se întâmplă chiar în RM sau Ucraina, exemple ilustrative în acest sens. În cazul în care nu există un fundament serios al democrației, după fiecare alegeri parlamentare stăm în suspans, nu știm ce se va întâmpla. Riscul cel mai mare este că puterea este concentrată la nivel central în mâinile unor anumite grupuri de persoane, partide... În orice moment poate fi întoarsă, înclinată balanța fie spre vest, fie spre est. Uitați-vă la țările democratice, precum Franța, Polonia, Germania, SUA, Italia. Acolo guvernele la nivel central pot să se schimbe în fiecare zi, dar esența, baza nu se schimbă. Pe nimeni nu interesează guvernul central, dacă este o guvernare locală puternică și corespunzătoare lucrurile merg înainte, și cetățenii nu suferă în acest sens. Noi abordăm lucrurile deseori mai mult prin prisma aspectului economic și financiar. Experiența internațională ne poate oferi soluții în acest sens. Într-adevăr, cineva poate să considere că la noi teritoriul este fragmentat excesiv, dar, iarăși, și aici e nevoie de o analiză și de discuții. Comparativ cu cine este excesiv de fragmentată? Slovacia este și mai fragmentată, dar se mișcă destul de bine în Uniunea Europeană, acumulează și fonduri, se dezvoltă la nivel local. Dar putem să ne comparăm cu Polonia care e mai mare de 10 ori decât

RM? Iarăși, e un sistem deosebit. Cehia, Ungaria? Sunt foarte fărâmițate din punct de vedere teritorial. Cu alte cuvinte, este nevoie de o discuție serioasă, de un model pentru RM. Noi nu putem prelua nici modelul Poloniei, deși trebuie să-l studiem să vedem ce e pozitiv, nici modelul altor țări. Noi trebuie să ținem cont de ceea ce e pozitiv... dar să mergem și să decidem pentru noi. Dar pentru asta este nevoie de o analiză mult mai amplă și profundă între toți actorii interesați. Pentru depășirea acestor probleme legate de capacitatea economică scăzută sau de capacitatea administrativă, în general, joasă. Sunt și soluții. Toate aceste țări - Franța, Slovacia... utilizează diferite mijloace, cum ar fi cooperarea intermunicipală între două-trei comunități, amalgamarea voluntară... Trebuie să vedem ce elemente sunt bune pentru țara noastră.

Mai multe comunități s-au reunit în vederea realizării unor proiecte importante de infrastructură, de atragere a investițiilor... Dacă s-ar crea această bază, despre care vorbești la început, le-ar fi mai ușor și primarilor, și managerilor să gestioneze aceste probleme?

Viorel Furdul: Avem strategia descentralizării, avem planul de acțiuni, dar au rămas neimplementate. Dacă noi am fi implementat totul, cum a fost prevăzut - și cooperarea intermunicipală, și aceeași amalgamare voluntară, și descentralizarea financiară dacă ar fi fost dusă până la capăt, noi am fi fost acum la o cu totul alta etapă. Și atunci am fi putut vedea într-adevăr dacă funcționează aceste instrumente sau nu funcționează și dacă trebuie să identificăm alte modalități mai radicale de soluționare a acestor probleme.

Mihai Roșcovan: În strategie așa scrie: ... se elaborează o politică publică care va propune necesitatea sau va justifica opțiunile necesității reformei teritorial-administrative. Și acest lucru s-a elaborat, dar nefiind suficientă voință politică, acest document nici nu a fost discutat serios. Au fost câteva discuții în cadrul guvernului, în cadrul parlamentului și după aceasta s-a luat decizia să mai stăm încă patru ani de zile așa, fără modi-

ficări. Cel puțin, dacă am aprobat un document, o lege, un plan de acțiuni urmează să le ducem la îndeplinire. La noi, timp de patru ani de zile, s-au creat, cu ajutorul asistenței mari din partea donatorilor, vreo 10-15 întreprinderi de cooperare intermunicipală. De exemplu, în cadrul programului nostru avem 10 modele în care cooperează 3 - 4 comunități în prestarea anumitor servicii. Dar problema este că autoritățile locale au competențe, au niște responsabilități destul de mari. Avem comunități cu o populație de 700 de locuitori, primăria fiind responsabilă pentru 20 de competențe, adică servicii concrete care trebuie prestate. Sunt însă altele care au sute de mii de locuitori și au aceleași competențe și au condiții inegale. Deci, trebuie să ne decidem. Este adevărat, există exemplul Cehiei sau al Franței în care primăriile au alte modele, dar sunt altfel împărțite și responsabilitățile. Asta înseamnă că trebuie să mai revedem strategia de descentralizare, să ne decidem ce putem face, ce suntem gata să facem și să mergem pe altă cale.

Tomasz Horbowski este de origine poloneză și știe mai bine cum a fost implementată această reformă în Polonia, spre exemplu. Ce recomandări ați da Republicii Moldova în această privință?

Tomasz Horbowski: Sarcina noastră nu este să facem recomandări, pentru că această problemă care trebuie soluționată aici, în Moldova, în cadrul parlamentului, în guvern, în rândul oamenilor în prezența unor organizații non-comerciale. După cum am spus, nu este sarcina noastră să facem recomandări, dar noi putem să împărțim experiența noastră despre cum s-a făcut acest lucru în Polonia. S-a menționat just, că există 2 modele de implementare a reformei de descentralizare. Primul constă în realizarea descentralizării treptat, în pași mici; reformăm mai întâi cadrul financiar, apoi reformăm administrația. În Polonia reforma a fost făcută puțin diferit. Noi, toate aceste schimbări, le-am făcut deodată. În același timp, s-a făcut și reforma autonomiei finanțelor și clarificarea competențelor și responsabilităților - care sunt și cui aparțin -, și reforma comasării structurilor puterii locale. Totul a fost

realizat acum 15 ani, la sfârșitul anilor '90. Aceasta este o reformă complexă și din punct de vedere politic. Se poate spune că reforma de descentralizare este cea datorită căreia Polonia s-a modernizat, a devenit un alt stat, tocmai pentru că procesul împunerii a fost transferat la nivel local. Deciziile le luăm "jos". Discutând cu oamenii și vorbind despre reforma de descentralizare trebuie să înțelegem că implementarea ei nu este doar o problemă tehnică.

Primele discuții despre reforma de descentralizare au început după ce în Polonia s-au desfășurat primele alegeri libere. Deja la începutul anilor '90 se pune în discuție această problemă, dar reforma s-a realizat doar peste 10 ani. Anul 1999 a fost foarte complicat. Țin minte că au fost multe proteste. Oamenilor le era frică, se întrebau ce se va întâmpla, cei din structurile locale tot nu știau la ce să se aștepte... Dar, după aderarea la Uniunea Europeană, această reformă a devenit o chestiune importantă. De ce? Pentru că 70 la sută din proiectele din fonduri europene sunt implementate de structurile publice locale. Respectiv, 35 la sută - în cadrul primăriilor și alte 35 la sută în cadrul municipalităților. Să facem o mică comparație: În Polonia sunt 2500 de primării. Sistemul nostru are nu numai posibilități financiare, dar dispune și de oameni pregătiți care pot concepe proiecte și apoi le pot implementa cu succes.

Viorel Furdul: Colegul din Polonia a menționat că Polonia a beneficiat de procesul de descentralizare făcut cu cap, complex și ndată. Din păcate, la noi nu se prea face așa. Noi mergem cam pe bucăți și la o anumită etapă noi ne stopăm și în loc să mergem înainte, să realizăm măcar ceea ce am planificat, mă refer la strategia descentralizării, planul de acțiuni, ș.a.m.d., noi începem iarăși să ne gândim la niște lucruri grandomane și foarte complexe care ne împiedică iarăși să privim normal și să executăm ceea ce ne-am propus. Și, al doilea lucru foarte important, pe care l-a menționat colegul din Polonia, este că descentralizarea, transferul acesta de putere, de capacități, de posibilități către administrația locală a fost elementul care a permis modernizarea țării, a permis dezvoltarea. Lucruri despre care la noi se vorbește de douăzeci de ani, dar până în prezent se vede că nici clasa politică nu a înțeles acest

Tomasz Horbowski – directorul Centrului de informare pentru autoritățile locale:
”Reforma de descentralizare este cea datorită căreia Polonia s-a modernizat, a devenit un alt stat, tocmai pentru că procesul împuternicirilor a fost transferat la nivel local. Deciziile le luăm ”jos”. Discutând cu oamenii și vorbind despre reforma de descentralizare trebuie să înțelegem că implementarea ei nu este doar o problemă tehnică!”

lucru. Pentru că noi tot la nivelul strategiilor ne oprim, tot la nivelul programelor, legilor care nu se implementează și asta este una din cele mai mari probleme. Sperăm că va veni timpul când și clasa noastră politică va înțelege acest lucru și cu adevărat o să încerce să implementeze ceea ce este.

Mihai Roșcovan: Uniunea Europeană nu ne impune, ca și acord de asociere, să schimbăm structura administrativ-teritorială, însă când vorbim de eficiență și despre absorbția fondurilor trebuie să ne gândim că trebuie să avem capacitatea să scriem proiectele, să avem capacitatea să implementăm aceste proiecte, capacitatea să venim cu contribuții. Or, astăzi bugetele noastre sunt la un așa nivel încât este foarte greu de făcut contribuții pentru proiecte de milioane de euro și în acest sens este nevoie de întărirea capacităților. Pot fi făcute proiecte de către 3-4 primării împreună, dar se știe că acest lucru este mult mai complicat decât ar fi cazul unei primării mai consolidate. Și acesta este un factor impor-

tant pentru care ar trebui să ne gândim la o structură mai eficientă a administrației locale.

Viorel Furdul: La noi este o problemă mare, acest nivel al doilea. Nivelul doi, numit la noi raioane, în anumită măsură este depășit de timp, de relațiile care deja există. Și mai mult de atât, este depășit de faptul că noi sperăm că va continua procesul acesta de descentralizare, inclusiv implementarea reformei finanțelor publice locale, care deja a evidențiat că aceste structuri, modul lor de funcționare trebuie revăzut. Fie că mergem la nivel regional, pe crearea unor regiuni mai mari, mai puternice din acest punct de vedere, fie putem să aprobăm și un model fără al doilea nivel, e și asta o opțiune. Pentru că, la noi, aceste structuri au fost văzute ca un element în verticala puterii prin care treceau banii și prin intermediul căruia erau dirijate autoritățile publice locale de nivel 1. În prezent, după ce se implementează legea finanțelor locale și s-au stabilit niște relații directe între ministere și autoritățile locale, rolul autorităților raionale deca-

de și se reduce. Cred că, încetul cu încetul, și factorul politic va fi impus să întreprindă anumite acțiuni pentru că sistemul care există în prezent nu mai poate să funcționeze, nu este eficient și din toate punctele de vedere influențează negativ toate procesele din Republica Moldova și în genere dezvoltarea Republicii Moldova.

Tomasz Horbowski: Voi aduce un exemplu bun din punct de vedere politic. La noi reforma a fost făcută în timpul prim-ministrului Jerzy Buzek. El era fața, simbolul acestei reforme. După reformă, nu a mai fost reales pe următorul termen, dar 5-6 ani mai târziu, el a candidat pentru Parlamentul European și a primit cele mai multe voturi din partea alegătorilor în istoria Poloniei. Nimeni nu a adunat atâtea voturi ca el, ulterior fiind ales vicepreședinte al Parlamentului European. Persoana care a fost promotorul, fața reformei de descentralizare. Cred că acesta este un exemplu foarte bun, Acest om și-a asumat răspunderea politică pentru reformă, a implementat-o, iar mai târziu a putut vedea cum reforma aduce beneficii și modernizează țara. Cred că pentru politicienii din Moldova acesta poate fi un exemplu bun de ambiție. Jerzy Buzek a avut ambiția să modernizeze statul. Această chestiune s-a discutat în cadrul diferitor instituții care au fost implicate în procesul de descentralizare. Desigur, totul s-a desfășurat în cadrul negocierilor. Cum am menționat, această problemă s-a discutat timp de 10 ani, până a apărut un om care și-a asumat responsabilitatea pentru implementarea și lansarea reformei. Noi știm azi că a fost un pas încununat de succes.

Viorel Furdul: Reforma din Polonia a fost un succes, de ce? Pentru că a existat o voință politică, dar și o implicare a tuturor actorilor interesați. Din acest punct de vedere Polonia este un exemplu foarte bun pentru modul în care se lucrează cu administrația locală. Ea are câteva asociații care sunt permanent consultate și care elaborează o viziune comună pe toate problemele, care nu este neglijată și care este luată în considerare, și acesta este un element foarte important ca reformele să meargă înainte.

Mihai Roșcovan: După alegeri trebuie făcută o evaluare a ceea ce s-a realizat, ce a avut succes și ce a fost eșec, și de elaborat un nou plan, trasate anumite acțiuni, care trebuie discutate și cu autoritățile locale și de continuat această reformă, mai ales că în programul actualului guvern elementele de reformă sunt menționate, dar trebuie făcută o resetare a procesului de reformă și de mers înainte.

Viorel Furdul: Suntem absolut de acord cu acest lucru. În prezent, planul de acțiuni este expirat. Majoritatea acțiunilor trebuiau să fie realizate în 2014. În 2012 am avut un raport al Consiliului Europei, iar acum s-a insistat la Congresul Puterilor Locale al Consiliului Europei să vină și o misiune de monitorizare, sa-i întrebe pe guvernanți ce s-a întâmplat, ce s-a realizat. E nevoie de o discuție serioasă. Guvernanții trebuie să răspundă la aceste întrebări; strategia a rămas nerealizată. În acest sens este nevoie de această evaluare, dar și mai importantă este implementarea efectivă a acestor acțiuni, pas cu pas, așa cum erau prevăzute. Voința de a finaliza reforma va fi tradusă prin crearea în perioada următoare a unei structuri corespunzătoare care să coordoneze acest proces. La nivelul guvernului nu există în prezent o asemenea structură. Începând cu 2010, noi am propus crearea unei funcții de viceministru care să coordoneze acest proiect, să aibă putere de decizie și autoritate necesară. Da, este menționat în programul guvernului, dar cine se ocupă de aceasta? Trei oameni și jumătate, glumim noi în cadrul cancelariei, care este o direcție membrii căreia, pe lângă atribuțiile de bază, mai fac o sumedenie de alte lucruri și nu au autoritatea necesară. Reforma de descentralizare este legată și de domeniul financiar, și educație, protecție socială și alte domenii. Persoana care coordonează această reformă trebuie să aibă putere de decizie și autoritate la nivel de instituții.

Ce alte beneficii se așteaptă de la această reformă?

Viorel Furdul: Principalul beneficiu care se așteaptă este ca numărul de servicii prestate cetățenilor, calitatea lor să crească. Este vorba de o abordare mai complexă care nu ține numai de aspectul financiar, economic, organizațional. Trebuie să privim lucrurile în ansamblu. Să clarificăm problema competențelor, ca să existe relații foarte clare între diferite nivele ale administrației, cine și pentru ce răspunde, trebuie clarificată problema proprietății, la nivel local sunt o sumedenie de bunuri care nu sunt exploatare sau nu sunt valorificate de administrația locală, iar veniturile produse de aceste bunuri trec în afara bugetului local. Mai este problema descentralizării financiare, impozite, taxe locale, impozite naționale care ar trebui o parte să rămână în bugetele locale ș.a.m.d. Din punct de vedere organizatoric, administrațiile locale trebuie să aibă posibilitatea să angajeze oameni pe care îi doresc, să nu fie impuși de cancelariile de stat, de organele centrale și să fie limitate în angajarea specialiștilor ș.a.m.d. Asta înseamnă descentralizare, creșterea capacității, dar în final este vorba de cetățean, care trebuie să beneficieze de servicii mai bune. Și, în final, este un lucru foarte important. Se discută acum diverse probleme la nivel național: despre ce se întâmplă în sistemul bancar, despre cum unele instituții ale statului nu și îndeplinesc datoria, cazul Păpuș, despre condamnați care nu ajung la pușcărie, despre anularea de către Curtea Constituțională a multor acte normative legislative, care se re-votează în parlament. Aceste situații sunt dovada faptului că în Republica Moldova nu sunt puse corect prioritățile. Putem vorbi foarte mult despre justiție, despre o justiție corectă, despre lupta cu corupția, despre dezvoltarea economică și facem asta de 20 de ani. Dar iată că alături de mine este reprezentantul unei țări în care din start s-a pus problema aceasta, s-au dus discuții timp de 10 ani, dar reforma a fost realizată, a fost făcută descentralizarea, a fost reformată administrația publică, s-au creat instituții funcționale și acum ei nu mai au probleme cu aceasta. S-au adaptat foarte bine la condițiile Uniunii Europene, nu au probleme privind asimilarea fondurilor europene. Vedem cât de bine se mișcă înainte Polonia, pe când Moldova bate pasul pe loc. Trebuie să se înțeleagă că prioritar pentru Republica Moldova este reforma administrației publice și nu numai la nivel local, dar și central. Noi trebuie să recunoaștem că în prezent nu avem instituții funcționale iar tot ce se întâmplă la nivel central este un exemplu foarte clar în acest sens.

PRIMARII DIN R. MOLDOVA ȘI ROMÂNIA PLEDEAZĂ PENTRU MAI MULTE FEMEI ÎN ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ LOCALĂ!

Două sute de femei și bărbați primari din Republica Moldova și România au realizat un schimb de experiență privind bunele practici în dezvoltarea locală și furnizarea unor servicii publice de calitate, în cadrul Conferinței moldo-române a Femeilor Primari, cu genericul „Dezvoltare locală prin participare echitabilă”, care a avut loc la data de 27 aprilie, la Chișinău.

Conferința a avut loc în cadrul vizitei în Republica Moldova, în perioada 26-29 aprilie curent, a 50 de doamne primari din România, membre ale Ligii Femeilor Primari din cadrul Asociației Comunelor din România (ACoR).

În deschiderea conferinței au luat cuvântul doamnele Tatiana BADAN, Președinte CALM, primar de Selemet, Nina COSTIUC, Președinte RF CALM, primar de Budești și Mariana GÂJU, Președinte Liga Femeilor Primari ACoR, primar de Cumpăna, jud. Constanța. Invitații de onoare ai acestei manifestări au fost Excelența Sa, Marius Lazurcă, Ambasadorul României la Chișinău, Narine Sahakyan, Reprezentant

permanent adjunct al PNUD (Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare) și Emil Drăghici, Președinte ACoR, primar Vulcana Băi.

Tatiana BADAN a subliniat că această conferință a femeilor primari este una foarte importantă pentru promovarea și susținerea femeilor în activitatea publică. "Pentru Republica Moldova este foarte importantă experiența României în atragerea proiectelor europene și implementarea acestora. Atât rolul femeilor primari, cât și cel al bărbaților, este de a promova proiectele de dezvoltare socială pentru și în favoarea cetățeanului" a punctat Tatiana BADAN.

Nina COSTIUC, Președinte RF CALM, primar de Budești, a menționat că apreciază înalt relațiile de colaborare între CALM și ACoR. D-ei a declarat că speră într-o continuitate în ceea ce privește promovarea și schimbul practicilor de succes între

primăriile de pe ambele maluri ale Prutului.

Mariana GÂJU, președinta Ligii Primarilor Femei din cadrul ACoR, a menționat că femeile primari din Republica Moldova și România au creat o platformă comună

presionant de femei și bărbați primari, care profită de această oportunitate unică pentru a învăța unii de la alții cum să dezvolte comunitatea pe care o conduc. Ba mai mult, printr-un efort comun, pledează pentru o participare mai mare a femeilor în guvernele locale din ambele țări”, a declarat Narine Sahakyan, reprezentant permanent-adjunct PNUD.

În conformitate cu angajamentele internaționale, Republica Moldova s-a angajat să promoveze femeile în poziții de conducere prin creșterea cotei de reprezentare a femeilor de până la 40% în consiliile locale, 25% în consiliile raionale și 25% în poziții de primari până în 2015.

Oaspeții din România au fost invitații unei ediții speciale de la "Vocea Basarabiei", emisiune în cadrul căreia s-a discutat despre reforma administrației publice locale, situația actuală în domeniul APL, modelul de descentralizare din România și scopurile Conferinței. La discuție au participat: Doamna Mariana Gâju - Președinte a ligii femeilor primari din cadrul Asociației Comunelor din România, primar de Cumpăna, județul Constanța; Domnul Emil Drăgichi - Președinte al Asociației Comunelor din România, primar de Vulcana Băi, județul Dâmbovița; Doamna Tatiana Badan - Președinte CALM, primar de Selemet, raionul Cimișlia; Domnul Viorel Furdui - Director Executiv CALM.

pentru promovarea și sprijinirea femeilor în administrația publică locală. „În România sunt 116 femei primar, din care 109 sunt primari de comună, iar în Republica Moldova sunt 164 de femei primar. Prin urmare, nu ne este rușine să spunem că susținem oamenii, în egală măsură, să accedă în politică și în organele de conducere, indiferent de sex, religie, naționalitate”, a declarat Mariana GÂJU.

În sprijinirea mai multor femei în administrația publică locală a venit și Valeriu MATEI, ex-vicepreședintele Parlamentului Republicii Moldova și directorul Institutului Cultural Român. „Abordarea problemei egalității de șanse și a prezenței femeii în politică este un proces îndelungat, care cere depășirea mentalității și deprinderilor, ce sunt poate mai dificile decât ajustarea legislației. Și asta, pentru că suntem într-o societate care a fost marcată de tradiții patriarhale”, a spus Valeriu Matei.

În cadrul evenimentului au fost realizate schimburi de experiență în diverse domenii ce țin de activitatea primarilor, și

anume, comunicarea cu cetățenii, scrierea de proiecte și atragerea de fonduri, aprovizionarea cu apă, gestionarea deșeurilor, administrarea proprietății municipale, antreprenoriatul social, cooperarea inter-comunitară, parteneriate publice-private și multe alte domenii.

„Sunt încântată să văd un număr im-

Aceste prevederi ale Acordului preliminar sunt înscrise foarte bine în document, însă nu articolele sunt importante și numărul legii, ci, mai ales, sufletul cu care președintele Asociației Comunelor din România, domnul Emil Drăgichi, a conceput acest acord de înfrățire care are ca și țel nimic altceva decât dezvoltarea adminis-

PRIMARII DIN R. MOLDOVA ȘI ROMÂNIA PLEDEAZĂ PENTRU MAI MULTE FEMEI ÎN ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ LOCALĂ!

trației publice locale atât din Republica Moldova, cât și din România, într-un mod armonizat cu legislația europeană. De ce spunem lucrul acesta, pentru că descentralizarea administrației publice locale este o problemă care, chiar după ani de aderare la Uniunea Europeană, din 2007 până acum, și acum în România ne străduim să facem această descentralizare, pentru dezvoltarea durabilă a localităților folosim fonduri financiare europene, pentru armonizarea atribuțiilor pe care le au funcționarii publici din administrația publică locală, aleșii locali din administrația publică locală, având exact aceleași drepturi și obligațiuni ca și aleșii din Uniunea Europeană. Republica Moldova este țara care a dat dovadă până acum de o dorință de promovare în egală măsură a femeilor cu bărbații. **De ce este prezentă aici această delegație de cincizeci de femei a României? Sunt femei primar, viceprimar, consilier local din România care au venit să susțină cu tot sufletul în campania electorală**

candidatura femeilor care vor să depună pentru funcțiile de primar și ales local în iunie 2015. La D-tră, în același timp, cel de-al doilea obiectiv este cel major, de susținere a aderării Republicii Moldova la Uniunea Europeană. Tocmai, și nu sunt simple declarații, nu sunt simple vorbe. Structurile europene din care face parte România, respectiv reprezentanții Asociației Comunelor din România la Consiliul Comunelor și Regiunilor de la Strasbourg și la Comitetul Regiunilor de la Bruxelles au depus, au înaintat declarații forurilor europene de grăbire a pașilor de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană.

Emil Drăghici: Eu am spus încă din 2007 – 2008 că în România descentralizarea este tot mai des o centralizare. De ce spun asta? Pentru că s-au făcut niște pași în sensul descentralizării după care au venit cu alte norme care, de fapt, au determinat o recentralizare mult mai drastică în ceea ce privește dependența de admi-

nistrația publică centrală. Așadar, eu zic că întâlnirile între noi, când zic noi – cei din Republica Moldova și cei din România, autoritățile locale – sunt foarte bune, pentru că pot să învețe de la noi ce trebuie să evite, să nu mai facă în Republica Moldova. Lucrurile nu stau pe roze nici la noi, sunt prevederi cu care te trezești peste noapte. De exemplu, sistemul de echilibrare a fost de la 1 ianuarie 2015 dat total peste cap, în sensul că au fost acordate resurse financiare unor comune, ceea ce este foarte bine, dar o mai mare parte, peste mai mult de jumătate din comunele României, și vorbesc pe zona asta, au primit bani mai puțini decât anii trecuți încât nici nu mai pot funcționa, chiar din aprilie-mai anul acesta. Și acum se fac tot felul de studii la nivelul Ministerului Finanțelor Publice să se găsească resurse financiare ca să le dea o pungă de oxigen. Așadar nu puteți lua neapărat un model. **Putem lua anumite prevederi pe care să le aducem, să le armonizăm, cu ceea ce înseamnă legislația din România și Republica Moldova, dar să nu priviți că România e un model ultra bun în ceea ce privește descentralizarea pentru că, o spun cu toată responsabilitatea, că sunt acțiuni de descentralizare diabolică. Așa că, întâlnirile noastre sunt tocmai bune să ne spunem: "Uite, am făcut asta, acum nu mai facem".** Trebuie să evitați acest lucru, aceasta e foarte important, și eu vreau să salut Congresul Autorităților Locale, pentru că astfel de reuniuni nu fac decât bine cetățenilor din satele, comunele, orașele din Republica Moldova. Pentru că ei într-adevăr se zbat pentru binele locuitorilor și nu pentru binele lor. Ei acționează foarte bine în cadrul Consiliului Comunelor și Regiunilor din Europa, unde acționăm în comun, în cadrul NALAS, organizația, rețeaua din sud-estul Europei a autorităților

locale. Iată că noi încercăm să atragem și în structurile Uniunii Europene autoritățile locale, măcar în calitate de observatori, ca să vedem ce soluții găsim. Descentralizarea determină un grad de responsabilitate mai mare a primarilor. Cu cât primarul este mai dependent de voința autorităților centrale, cu atât el poate să spună: "Stați că n-am putut să fac că nu mi-au dat ăia sau n-au făcut ăia." În momentul în care vom avea primari cu o competență reală la nivel local, cu siguranță această dependență va fi mult diminuată, cetățeanul va avea încredere în autoritatea pe care a ales-o și atunci dacă primarul se va dovedi capabil să rezolve problemele și statul va fi mai întărit. Deocamdată sunt mentalități la nivelul administrației publice centrale care încearcă să submineze capacitatea administrativă a autorității locale crezând că dacă ei se afla acolo sus, într-un turn de fildeș puternic, cei de jos nu trebuie să aibă putere. Nu, ei vor fi mai puternici acolo sus, numai și numai dacă vor fi foarte puternici ăia de jos. Priviți ca pe o construcție, nu vom avea pereți fără fisuri și un acoperiș bine pus la punct dacă nu e fundația armată, bine fundată. Or, autoritățile publice locale reprezintă fundația oricărei construcții în administrația publică, fie că e centrală sau chiar locală. Administrația centrală va fi puternică dacă va avea o fundație puternică.

Mariana Gâju: Revin pentru a sublinia forța, puterea administrației publice locale. Alături de cei 50 de primari din România au venit 150 de primari din Republica Moldova. **Vă imaginați D-tră ce forță putea fi acolo, dar forța o dau nu doar întâlnirile, și a ne vedea, și a ne plăcea doar la aceste întâlniri, ci pentru un schimb de experiență. Aceste aspecte, aceste dureri, dacă le putem numi așa, comune si pentru noi, și pentru Repu-**

blica Moldova. În același timp, s-au pus bazele solide acelor înfrățiri dintre localități din Republica Moldova și România, în urmă cu mai mulți ani, nu acum, că nu am inventat noi roata. Însă, începând cu doi ani în urmă, de la semnarea acordului aici la D-tră, la Chișinău, acolo a crescut numărul înfrățirilor. Am vizitat satul Colonița, unde o doamnă primar destoinică ne-a prezentat averea cea mai de preț a ei, copiii, acei minunați copii de la liceul din localitate. Vreau să vă spun că schimburile de experiență prin prezența copiilor D-tră în România, ai noștri să vină să vadă aici, să putem să avem ajutorarea financiară, chiar în sărăcia noastră să venim s-o aducem autorităților locale, fraților noștri din Republica Moldova, un obiectiv al Acordului între Asociația Comunelor din România și Congresul Autorităților Locale. Tocmai de aceea, venind de la întâlnirea cu domnul primar Dorin Chirtoacă, primarul municipiului, am felicitat clasa politică de aici, din Chișinău, că au avut înțelepciunea de a da conducerea Congresului Autorităților Locale din Republica Moldova unei femei, Tatiana Badan. Noi știm cum se zbate în instituțiile europene de la Strasbourg, de la Bruxelles, când încearcă să promoveze interesele Republicii Moldova și alături de domnul Furdul să spună: "S-a mai făcut un pas. Avem dreptul, putem și noi să mergem alături de D-tră".

Tatiana Badan: Vreau să spun mai întâi că sunt un primar independent, de trei mandate particip în calitate de candidat independent. Nu reprezint niciun partid politic și vreau să vă spun din experiența mea că nu e ușor în Republica Moldova să promovezi și să aperi interesele cetățenilor. Noi reprezentăm aici asociațiile publice locale atât din România, cât și din Republica Moldova, și aș vrea să menționez că în această perioadă de 5 ani, pentru că avem 5 ani împliniți, noi am reușit să facem lobby și să promovăm interesele comune ale autorităților locale, să abordăm conjugat problemele cu care ne confruntăm. Este vorba de politizarea excesivă a fondurilor, politizarea sistemului, o verticală a puterii care, de fapt, nu le oferă autorităților publice locale din Republica Moldova posibilitatea de a-și exercita funcția, competențele în folosul cetățeanului. În mod constant, primarii din Republica Moldova sunt în căutare și, chiar dacă poate sună urât, sunt cerșetori, pentru că permanent cerșesc de la partidele politice, în pofida faptului că acești primari au adus multă imagine acestor partide politice. **Ultimul sondaj demonstrează cu brio că, după biserică, cea mai mare încredere cetățenii o au în autoritățile publice locale.** Oamenii cunosc situația, ei comunică permanent cu primarii, cu autoritățile publice locale, cunosc nevoile lor și mai cunosc că noi avem un pachet de legi care nu funcționează, nu sunt în folosul autorităților publice locale. Și pe acest segment, scopul nostru principal este decentralizarea și consolidarea autonomiei locale. Acest scop este unul prioritar pentru Congresul Autorităților Publice Locale din Republica Moldova. D-tră cunoașteți că am reușit să organizăm și proteste pentru ca să fim auziți, vocea autorităților publice locale să fie auzită și prin această voce autoritățile centrale să-și dea seama că lucrurile nu merg bine în reforma administrației publice locale, în ceea ce ține de descentralizare, de armonizarea și îmbunătățirea actelor normative, multe dintre care se bat cap în cap și nu sunt în folosul

cetățeanului. De aceea, metodic și instituțional, Congresul Autorităților Publice Locale promovează atât la nivel local, cât și la nivel internațional, interesele APL. Și asta, pentru că Republica Moldova si-a asumat numeroase angajamente, descentralizarea fiind un obiectiv important. Din păcate, totul a rămas la nivel de strategie. Strategia pe descentralizarea națională expiră în 2015, noi am rămas cu aceleași probleme, și ne dorim foarte mult ca parlamentul, autoritățile centrale, guvernul nostru, să fie mai aproape de vocea autorităților publice locale. Sigur că trebuie să participăm cu toții la aceste reforme democratice și modernizarea autorităților publice locale în Republica Moldova. **Prin aceste întruniri și prin faptul că suntem tot timpul în legătură - în cadrul Congresului Autorităților Locale și Asociației Comunelor din România, ne dorim să îmbunătățim, să ajutăm autorităților publice locale prin experiență și prin transferul bunelor practici din România și, de ce nu, și Din Republica Moldova spre România.**

Viorel Furdul: În ultimii 20 de ani la noi s-a desfășurat un proces amplu de descentralizare, dar o descentralizare trunchiată. S-au transmis o sumedenie de competențe către autoritățile publice locale, numai că nu s-au transmis și instrumentele de a le realiza, nu s-au transmis resursele necesare. Și poate în etapa următoare ar trebui să punem accentul pe aceste aspecte, de a încerca să creăm aceste instrumente. La acest capitol, noi avem tot necesarul, avem strategia descentralizării, există planul de acțiuni care sunt foarte, foarte concrete. Problema noastră este că ele nu se realizează. La noi strategia și planul de acțiuni au fost elaborate în 2012 și expiră în 2015, dar practic nimic nu a fost realizat. Aici e problema; trebuie realizate. **Să nu venim iar cu niște idei grand-mane, care să neutralizeze tot procesul anterior, tot ce nu a fost finalizat, nu a fost dus la capăt.** Acest Acord între CALM și ACoR nu este preliminar, ci unul în toată forța, în toată puterea, prima ședință având loc acum 2 ani, aici, în Chișinău, în luna mai, atunci când o delegație mare din România, tot vreo 50 de persoane, primari, membri ai Consiliului de administrare a ACoR, au inaugurat acest Consiliu comun.

Emil Draghici: Noi, în Regulamentul de funcționare a Consiliului autorităților publice locale din Republica Moldova și România avem prevăzută situația în care putem transforma acest Consiliu într-o entitate cu personalitate juridică, să vedem poate putem să găsim această cale, o discutăm, și nu este exclus să avem o astfel de decizie chiar acolo, la Alba Iulia. Ar fi foarte util, dar să vedem care este forma pe care o găsim.

Evenimentul a fost organizat de către Rețeaua Femeilor CALM din R. Moldova și Liga Femeilor Primari ACoR din România, cu susținerea Programului „Femeile în Politică”, implementat de Entitatea Națiunilor Unite pentru Egalitatea de Gen și Abilitarea Femeilor (UN Women) și Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD), în parteneriat cu Fundația Est-Europeană și Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare, finanțat de Guvernul Suediei.

COLABORARE FĂRĂ GRANITE

Autoritățile locale din România au început să sprijine direct comunitățile locale din Republica Moldova! A început să fie aplicată legea României prin care se permite ca din bugetele locale ale comunelor și orașelor din România să fie finanțate direct proiecte și activități pentru comunitățile locale din Republica Moldova, cu care sunt înfrățite. Astfel, între comuna Dudeștii Noi din România și Cojușna din Republica Moldova s-au consolidat nu numai relații de prietenie, dar și o colaborare care s-a reflectat în implementarea unor proiecte sociale importante în sumă de peste 12 mii de euro.

Și-a făcut comuna celebră în toată țara! Și dacă tot e celebră, a dus-o și pe primul loc în mai multe topuri: cei mai tineri cetățeni, cele mai multe fonduri europene atrase, cele mai marete planuri, scrie PRO TV România.

Este vorba de un primar dintr-o comună de lângă Timișoara, care la nici 30 de ani are state vechi la cârma comunității. Se luptă cu sistemul, construiește bunăstare, ridică nivelul de trai, iar în timpul liber cântă.

Comuna Dudeștii Noi, județul Timiș. **Alin Nica** este cel mai tânăr pri-

mar din țară, aflat acum la al doilea mandat.

Chiar de la intrare, Dudeștii Noi arată mai altfel, o altă Românie. Este comuna cu cele mai multe fonduri europene atrase până acum pe cap de locuitor. Străzi astfaltate, cu nume, case noi, multe firme și oameni mulțumiți.

COLABORARE FĂRĂ GRANITE,

CURTEA PRIMĂRIEI

Îmbrăcat «casual», cu vestă lucioasă și pantaloni slim fit, edilul își trage bascheții în picioare și pornește către primărie. Anul trecut, Nica a fost primul primar care și-a încercat norocul la Eurovision.

N-a câștigat competiția, dar și-a făcut reclamă. Lumea a auzit de Dudeștii Noi.

Prima întâlnire: un ONG care vrea să deschidă la Dudești un circ, pentru care are nevoie să achiziționeze un teren. Prețul? 15 euro pe metrul pătrat. Așa a ridicat comuna. Vânzând izlazul din jurul caselor.

Peste 100 de firme sunt acum în Dudești. O fabrică de mobilă a investit aici peste 20 de milioane de euro și a angajat 200 de săteni.

Comuna Dudești este atestată documentar încă din secolul al XIV-lea. Aici au trăit nemți, austrieci, unguri, sârbi și români. Comuniștii au desființat-o și abia în 2004 a fost reînființată.

Alin Nica s-a hotărât să candideze la funcția de primar pe când avea doar 23 de ani.

«A existat un conflict de generație atunci, însă oamenii erau așa de sătui de tot ce a fost, încât ar fi votat și un sugar numai să scape de foștii», își amintește **Alin Nica**.

O comună întreagă și-a dat soarta pe mâna unui puști care voia să facă ceva. Cum comuna era tânără, nu avea un leu, Nica a început să caute soluții, oportunități. Pe când mai toți primarii se plâng cât de greu e să iei fonduri europene, la Dudești banii au început să vină.

Până acum, dudeștenii au plantat cea mai mare pădure dintr-o comună, din fonduri europene.

Tot satul are apă în casă, lu-

mină pe stradă, drumuri fără noroaie, iar în curând dudeștenii își vor lega băile la canalizare. Totul s-a făcut din bani europeni sau din banii de pe terenuri.

În timpul liber, **Alin Nica** are o pasiune pentru muzică. Chiar dacă nu a câștigat Eurovisionul, primarul din Dudești nu s-a lăsat. Exersează în fiecare săptămână, lansează videoclipuri și cântă la petreceri.

În ultimii ani, numărul sătenilor a crescut cu 25%, iar Dudeștii Noi este acum comuna cu cea mai tânără populație din jurul Timișoarei. Într-o zonă rezidențială și-a construit casa și primarul.

Alin Nica are acum 29 de ani. La această vârstă are cu ce se mândri. Este membru în comitetul regiunilor la Bruxelles, ideile lui au prins contur, a schimbat mentalități, a făcut ceva.

A învățat cum să-și controleze și adversarii. Nici acum nu a scăpat de conflictul între generații și încă îi e greu să se impună în consiliu, acolo unde se pune ... satul la cale. Chiar subalternii din primărie nu cred în toate ideile sale.

Până acum la Dudeștii Noi au venit mulți bani europeni. Grosul însă abia acum urmează. Doua proiecte de zeci de milioane de euro așteaptă aprobare.

«Avem un plan să facem un aqua park. O stațiune lângă Timișoara...dar acesta este planul

B. Planul A este să atragem un investitor sau un grup de investitori...și pe 11 hectare de pășune să facem această investiție și lângă să facem un câmp de panouri fotovoltaice. Proiectul este în valoare de 10 milioane de euro pe șapte hectare și va asigura energie electrică pentru tot consumul public», spune primarul Nica.

Pe un câmp pe unde umblă acum oile ar putea umbla într-o zi turiștii. Pare greu de crezut dar ce s-a făcut până acum demonstrează că nu este imposibil.

«Am sentimentul ca am reușit să schimb ceva. Dacă nu pornești cu ideea că poți să faci ceva, să schimbi ceva și te lași copleșit de sistem, atunci nu ai nicio șansă să reușești», marturisește Alin Nica.

Și nu s-a lăsat. La Dudeștii Noi, verbul «a face» nu a rămas doar un verb. Pas cu pas, edilul Nica a arătat lumii că se poate, dacă muncești, dacă te zbați și folosești orice porțiță. A schimbat mentalități și a demonstrat că în România se poate trăi civilizată. Ca în alte țări.

EXPERIENȚELE BUNE AU TRECUT PRUTUL. DIN AMBELE PĂRȚI!

Anul trecut, comuna Dudeștii Noi și satul Cojușna, din Raionul Strășeni, Republica Moldova, puneau bazele unei relații care se anunța încă de pe atunci una deosebit de strânsă. Înfrățirea celor două localități a fost încununată, zilele trecute, de semnarea – la sediul Primăriei comunei Dudeștii Noi – a Acordului de Cooperare. Actul a fost semnat de primarul comunei Dudeștii Noi, Alin Nica, și primarul localității Cojușna, Victor Căpățină. Semnarea Acordului a venit într-un moment fericit, tocmai în ziua în care, la Casa de Cultură din Dudeștii Noi, s-a organizat manifestarea „Seara moldovenească”. Timp de trei zile, o delegație din Raionul Strășeni, Republica Moldova, alcătuită din 35 de persoane, s-a aflat în vizită în comuna Dudeștii Noi. Delegația a fost condusă de primarul satului Cojușna, Victor Căpățină, din ea mai făcând parte Svetlana Fulga, secretarul Consiliului Local Cojușna, și Damian Pîrlci, primarul localității Zberoaia. Acesta a venit însoțit de fiica sa, Monica, în vârstă de 11 ani, nimeni alta decât laureata show-ului de televiziune „Moldova are talent”. În timpul vizitei la Dudeștii Noi, oaspeții din Republica Moldova au vizitat Biserica Catolică, Școala Gimnazială, Grădinița, Primăria, Biserica Ortodoxă Română, precum și două obiective economice: Rus Savitar și Terra Profil. Impresia pe care comuna Dudeștii Noi a lăsat-o delegației din Republica Moldova a fost una foarte bună. De altfel, toți, fără excepție, au lăudat felul în care administrația locală din comuna noastră a reușit să rezolve nu doar problemele comunității, ci și să atragă investitori puternici, care, la rândul lor, contribuie la creșterea gradului de dezvoltare al localității.

„Acordul de cooperare înseamnă implicarea noastră ca și colectivitate în ajutorarea satului Cojușna pe diverse planuri!”

„Anul trecut am semnat acordul de înfrățire cu satul Cojușna din Republica Moldova, fiind primul pas pentru apropierea dintre cele două localități. Anul acesta am decis aprofundarea relațiilor de colaborare și am dorit să dăm un nou impuls acestei relații pe care dorim s-o creștem, astfel încât să ajungem la o adevărată relație între frații de pe cele două maluri ale Prutului. **Avem o responsabilitate noi, cei care suntem în Uniunea Europeană, de a-i aduce cât mai aproape de acest deziderat al lor și să nu lăsăm Republica**

Moldova sub influența Rusiei, așa cum a fost vreme de zeci și zeci de ani. Acordul de cooperare înseamnă implicarea noastră ca și colectivitate în ajutorarea satului Cojușna pe diverse planuri, atât administrativ, cât și în ceea ce privește infrastructura, dar și cultura, educația sau economia locală. Vom finanța inclusiv proiecte ale instituțiilor din Cojușna, urmând a-i include și pe cei din localitate în proiectele noastre „Proeducația”, „Procultura” sau alte programe speciale. În ceea ce privește relația noastră cu cei din Cojușna, vreau să spun că în data de 23 august a avut loc „Seara moldovenească”, la care i-am invitat să participe, și nu doar ca și spectatori, ci și ca artiști profesioniști ce sunt, lucru care nu a rămas neapreciat de dudușteni. Le vom întoarce această vizită anul viitor, cu ocazia hramului satului Cojușna, când ansamblul de dansuri „Dudeșteana” și corul Bi-

unul din care putem să învățăm și, acum, când noi dorim să făurim tradiția, să creăm legături umane aici, în comuna noastră, cu atât mai mult avem de învățat de la acești oameni care au rămas fideli tradiției lor, fideli locurilor natale, nepărăsind aceste locuri sub presiunea ocupațiilor sau sub chemarea banului către occident. Acordul de cooperare înseamnă decizia politică luată de autoritățile publice locale de a stabili un cadru de cooperare mai larg. În cadrul acestui acord, instituțiile din cele două localități pot să colaboreze, să stabilească relații în mod direct și nemijlocit. De aceea, Școala, Grădinița, Casa de cultură, Biserica și celelalte instituții vor putea ca prin intermediul acestui acord să găsească parteneri acolo, în Cojușna, și, pe bază de reciprocitate, să stabilească legături, să scrie proiecte comune, să se viziteze.

administrația publică locală, ci și între localnicii din Dudeștii Noi, respectiv din satul Cojușna, Republica Moldova”, a menționat Alin Nica.

Victor Căpățină, Primarul de Cojușna, Strășeni, a declarat „Ne simțim aici ca între frați. Evenimentul mult așteptat, acela al semnării Acordului de colaborare, s-a petrecut la primăria comunei Dudeștii Noi. Împreună cu domnul primar, am semnat actul care consfințește colaborarea dintre cele două localități. Este a treia întâlnire pe care am avut-o până acum. O delegație din Dudeștii Noi a venit în Basarabia, iar, la rândul nostru, am întors vizita, ca răspuns al viitoarei colaborări. Contractul de colaborare se axează pe cultură, economie, atragerea de investiții. În ceea ce ne privește, vom sprijini, în mod special, cultura, deoarece avem o bogată activitate în acest domeniu. Casa de Cultură din Cojușna are cinci formații artistice și mândrim cu acest lucru.”

Alin Nica: În anul 2012, am ajuns în contact cu satul Cojușna prin niște prieteni comuni, respectiv, un locuitor din Dudeștii Noi, care era prieten cu un student din satul Cojușna, aflat la studii în Timișoara. Așa am reușit să ajung la domnul primar cu care m-am întâlnit, mi se pare, chiar la reuniunea comună a Congresului Autorităților Locale din Republica Moldova și România, care a avut loc în 2013, la Chișinău. Aici și Ne-am cunoscut, am hotărât să facem această acțiune de înfrățire, am vizitat satul Cojușna, domnul primar m-a dus peste tot, mi-a arătat, s-a lăudat cu realizările, dar și cu problemele pe care le avea de rezolvat și un an mai târziu, în 2014, am lansat o invitație domnului primar și ansamblului de folclor din Cojușna să ne facă o vizită cu ocazia unor manifestări din Dudeștii Noi. A venit cu o delegație de 35 de persoane și cu această ocazie am semnat și un acord de cooperare, asta înseamnă o aprofundare a relațiilor de prietenie și colaborare dintre cele două localități,

mai ales că legislația în România s-a modificat începând cu anul trecut și putem finanța, da bani din bugetul local pentru proiecte de interes local, aici, în Republica Moldova, pentru ca basarabienii să vadă impactul pozitiv al sprijinului pe care România la toate nivelurile îl acordă fraților de peste Prut. **Și, ca promotor al Uniunii Europene, România să arate care sunt avantajele orientării către Occident și care sunt lucrurile concrete pe care Occidentul le poate face pentru cetățenii Republicii Moldova. Valoarea proiectului pe care l-am finanțat aici, în Cojușna, este de 12 mii de euro, deci nu e o sumă neglijabilă, e o sumă care a rezolvat o problemă curentă în Cojușna și dorim ca anul viitor să ne gândim la alte proiecte, să finanțăm alte activități în satul Cojușna.** Și, cu siguranță, și alte localități din Republica Moldova și România o să ia exemplu, cred că suntem chiar primii, și o să colaboreze inclusiv în ceea ce privește partea financiară.

Victor Căpățină: Vreau să-i spun mulțumesc frumos lui Victor Sârbu, studentul din Cojușna, care ne-a făcut cunoștință. Dacă vorbim despre integrarea europeană, îmi pun întrebarea: parlamentul, guvernul elaborează strategia, planul de acțiune, face primii pași, dar ce facem noi, oamenii de rând, administrația publică de nivel 1 sau 2? Hai să începem integrarea de jos. Am început să fortificăm relațiile și să semnăm Acordul de înfrățire cu unii colegi din România, în primul rând să ne înfrățim pe deplin, adică să ne reîntălnim noi, românii de pe ambele părți ale Prutului, și am început să caut parteneri peste Prut. Prima întâlnire am avut-o cu domnul primar Nica și eu sunt mulțumit că, după semnarea Acordului de înfrățire și cooperare, prima întâlnire a fost în domeniul cultural. Noi avem cu ce merge în România și avem cu ce să-i întâlnim pe frații care vin la noi. **Dacă în România s-a modificat legea cu privire la finanțarea unor proiecte ale administrației publice locale din Republica Moldova este de înțeles că domnul primar a făcut primul pas și a acordat primăriei noastre un sprijin financiar pentru procurarea de mobilier la grădinița din satul Cojușna.** Ieri am vizitat cu delegația din România această instituție unde mobilierul este deja instalat, este frumos și mă bucur că copiii noștri o să aibă condiții mai bune la grădiniță datorită dumnealor, prietenilor noștri.

sericii Sf. Dimitrie din Dudeștii Noi vor merge în Cojușna și vor susține reprezentația alături de soliști și interpreți de la noi. Pentru ei, orice mână întinsă este un ajutor de care se bucură. Au primit această inițiativă foarte bine. De altfel, **i-am și văzut ca fiind oameni deschiși, oameni primitivi, dezinvolți, cu dorința de a trăi, de a păstra și transmite mai departe tradițiile moștenite din strămoși.** Acest aspect este

Pentru că am am fost cu două delegații, una anul trecut și una anul acesta, am fost primiți foarte bine și am dorit ca oaspeții să se simtă foarte bine în comuna noastră și să înțeleagă modul nostru de viață, economia locală, să cunoască instituțiile, oamenii. Din punctul nostru de vedere, experiența a fost una benefică, lucru care ne dă speranțe de viitor și astfel să lărgim baza de cooperare și să includem în acest schimb de experiență și o relație de prietenie, nu doar între

CALM, MEMBRU ALDA

La începutul lunii mai 2015 Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) a devenit membru al Asociației Europene pentru Democrație Locală (ALDA), o organizație non-guvernamentală dedicată promovării bunei guvernări și participării cetățenilor în procesul de dezvoltare la nivel local. ALDA se concentrează pe activități care facilitează cooperarea între autoritățile locale și societatea civilă. Înființată la inițiativa Congresului Autorităților Locale și Regionale a Consiliului European, ALDA operează din 1999 în Uniunea Europeană și în vecinătatea sa.

Cu această ocazie, reprezentantul CALM a participat la Adunarea Generală ALDA și evenimentele conexe. Adunarea Generală anuală a ALDA a avut

loc pe 9 mai 2015 la Podgorica, Muntenegru. Ziua Europei a fost cea mai indicată pentru a reuni membrii ALDA, parteneri și prietenii, și pentru a sărbători aniversarea a 15-a a Asociației.

Dl Oriano Otočan, președintele ALDA, a deschis oficial evenimentul, urmat de discursul doamnei Barbara Toce, vicepreședinte al Congresului Autorităților Locale și Regionale al Consiliului European, și dl Vladimir Rajcic, șef departament economic și suport pentru afaceri din orașul Podgorica.

Dl Kerim Medjedovic, Delegat al Agenției de Dezvoltare Locală Muntenegru, a prezidat adunarea. Membrii ALDA au discutat și aprobat o varietate de subiecte, inclusiv noile priorități strategice, care vor ghida activitățile Asociației în următo-

torii ani.

Adunarea Generală a fost, de asemenea, ocazia de a prezenta rezultatele proiectului „TOPSA PATRAS”, condus de doamna Chrissa Geraga, coordonatorul proiectului din partea municipalității Patras, Grecia.

Câștigătorul bursei Gianfran-

rea certificatelor membrilor noi ai ALDA.

În cadrul Adunării Generale ALDA și evenimentele conexe, un rol fundamental a fost jucat de proiectul LADDER.

Pe 6 și 7 mai, 26 de parteneri și 20 de asociații ai proiectului LADDER - Autoritățile locale ca promotori ai Învățământului pentru dezvoltare și sporirea conștientizării - sau întâlnit la Podgorica, Muntenegru, pentru

CALM este asociat în proiectul LADDER care are ca scop de a spori implicarea autorităților locale în politicile UE privind educația pentru dezvoltare și sporirea conștientizării (DEAR), cu referire specială la zona din vecinătate.

Pe 8 mai, a avut loc prima reuniune a Grupului de lucru LADDER pentru Europa de Sud-est. Reuniunea a oferit oportunitatea de a organiza o pri-

co Martini 2015 a fost anunțat Dl Vedran Đublavić, PhD, profesor Asistent la Facultatea de Drept a Universității din Zagreb, pentru proiectul său de cercetare „AUTORITĂȚILE LOCALE ȘI DEMOCRAȚIA ÎN BALCANII DE VEST: 25 DE ANI. Studiu privind administrația publică locală și democrația locală”.

Evenimentul a fost urmat de Conferința „Capitalizare și relansare”, sărbătorirea a 15 ani de la înființarea ALDA și livra-

a lucra asupra primei sesiuni de monitorizarea a proiectului, coordonat de Nikos Gamouras, managerul de proiect ALDA, cu sprijinul doamnei Monica Dimitriu, expert INOVA + din România, care a moderat sesiunea. Sesiunea de monitorizare a inclus, de asemenea, împărtășirea experienței proiectului «Coaliția Locală pentru Dezvoltare Comunitară», coordonat de Dna Stanka Parać, Coordonatorul Programelor Regionale ALDA.

mă întâlnire între organizațiile membre ale acestei direcții geografice a proiectului, de a face schimb cu privire la prioritățile și temele de lucru, pentru a promova rolul autorităților locale în politicile DEAR, precum și pentru a sprijini cooperarea cu organizațiile societății civile. Lucrul va fi urmărit online, în timp ce următoarea reuniune a proiectului LADDER este prevăzută pe 5 iunie, la Bruxelles, în cadrul de marșării oficiale a proiectului.

UITE CĂ VINE ȘI MUNTELE LA MOHAMED. N-AU VRUT SĂ MEARGĂ ÎN EUROPA ȘI AU ADUS EUROPA ACASĂ!

Localitatea Chișcăreni din raionul Sângerei prosperă pe bani europeni. Oamenii nu așteaptă cu răsuflarea întretăiată bani din bugetul de stat, căci știu că oricum vor fi prea puțini pentru a le acoperi nevoile și pentru a le face viața mai frumoasă.

Pe parcursul anilor, au creat 15 organizații neguvernamentale la mai puțin de 5.000 de locuitori și atrag fonduri europene în localitatea lor. Primul lor pas a fost să scrie pe hârtie de ce au nevoie.

Datorită proiectelor, au apă curentă în case, canalizare, au reparat mai multe drumuri, au renovat școala, grădinița, bibliotecă etc., fiind astfel create și locuri de muncă. Aprecierile nu s-au lăsat mult timp așteptate. Liceul din Chișcăreni a fost, de exemplu, prima instituție din R. Moldova care a obținut căldură de la o instalație termică ce funcționează pe bază de biomasă.

Un alt proiect apreciat a fost instalarea pe acoperișul grădiniței a panourilor solare, în cadrul proiectului „Energie curată pentru copii sănătoși”. Acesta a fost desemnat „Cel mai bun proiect de energie so-

lară fotovoltaică, în cadrul Galei Moldova EcoEnergetică, de anul trecut. În sat a mai fost amenajat un loc de agrement pentru tineri și copii. Pentru a promova sportul, la școală este o parcare pentru biciclete, au fost deschise centre multimedia, unde sătenii vin să stea de vorbă cu rudele de peste hotare, elevii să-și pregătească temele sau pur și simplu să se relaxeze navigând pe internet.

ȘASE LOCALITĂȚI ȘI-AU UNIT EFORTURILE

Cel mai recent proiect de care vor beneficia 15.000 de locuitori din Chișcăreni, Ciuciuieni, Coșcodeni, Dumbrăvița, Iezărenii Vechi și Tăura Veche, este cel de evacuare a deșeurilor, întreținerea și dezapezirea drumurilor, deservirea rețelelor de apă și de canalizare, precum și a rețelelor electrice

Primăriile din aceste șase localități și-au unit eforturile pentru a rezolva mai ușor problemele de deservire comună. Astfel, a fost creată întreprinderea municipală „Servcom-Chișcăreni”. „Experiența europeană demonstrează că

crearea unor servicii publice locale în localități mai mici de 5.000 de locuitori este foarte costisitoare și dificilă.

Soluția constă în unirea eforturilor mai multor primării mici pentru a crea și a presta în comun servicii publice locale”, a declarat Iurie Chiorescu, consilier principal de stat. „Cea mai mare provocare pentru fiecare primar din R. Moldova este asigurarea unor servicii de calitate pentru cetățeni. Cooperarea intercomunitară este o nouă tendință, care vine ca un colac de salvare pentru primării. Pentru

moment, am creat o entitate juridică, avem tehnica necesară pentru prestarea unor astfel de servicii, însă trebuie să depunem eforturi pentru educarea populației, să convingem lumea că trebuie să aprecieze ceea ce se face”, a spus Silvia Țurcanu, primar de Chișcăreni.

La eveniment a fost vernisată o expoziție de obiecte realizate din deșeuri reciclabile, iar mai mulți locuitori au participat la ateliere de confecționare a unor astfel de lucrări. Tot pentru educarea populației, tinerii din cele șase sate au organizat un flash-mob, prin care

au îndemnat consătenii să aibă grijă de localitățile lor.

Fondarea serviciului intercomunitar Chișcăreni este unul din cele 10 proiecte de cooperare intercomunitară implementate în mai multe raioane din Republica Moldova. Valoarea totală a granturilor oferite este de 1 milion de dolari SUA. Beneficiarii ai proiectului sunt peste 120.000 de cetățeni din 40 de localități din R. Moldova.

100.000 DE DOLARI, DOAR VÂRFUL AISBERGULUI

Programul Comunde Dezvoltare Locală Integrată (PCDLI) a oferit suportul metodologic pentru crearea întreprinderii de prestare a serviciilor comunale „Servcom-Chișcăreni”, precum și un grant de 100.000 de dolari americani pentru procurarea utilajului și a echipamentelor necesare - un tractor multifuncțional, echipament de profilare a drumurilor, remorcă, tomberoane pentru gospodăria casnică și instituțiile publice.

TRANSPARENȚA PROCESULUI DECIZIONAL ÎN CADRUL AUTORITĂȚILOR ADMINISTRATIVE PUBLICE LOCALE: PROBLEME ȘI SOLUȚII

Majoritatea autorităților administrației publice locale aplică selectiv și fragmentar legislația privind transparența în procesul decizional. Cele mai frecvente abateri sunt lipsa unei pagini web cu rubrică destinată transparenței decizionale; neinformarea părților interesate referitor la inițierea elaborării unei decizii; lipsa consultărilor publice sau consultarea formală asupra proiectelor de decizii; inexistența unor mecanisme instituționalizate de cooperare și de parteneriat dintre societatea civilă

și local. Legea transparenței decizionale nu funcționează și avem cazuri frecvente când societatea civilă și mediul de afaceri nu este implicat în consultări. Din acest motiv, ANB a stabilit ca prioritate monitorizarea modului în care este implementată această lege.

Potrivit juristului ANB/IDIS "Viitorul", Viorel Pîrvan, cauzele nerespectării legii privind transparența în procesul decizional nr.239 din 13.11.2008 sunt diverse, pornind de la informarea insuficientă a autorităților cu referire la pro-

(mediul de afaceri) și autoritățile publice; majoritatea actelor emise și adoptate de către autoritățile publice locale nu sunt aduse la cunoștința comunității, fie sunt comunicate selectiv, etc.

Concluziile au fost afirmate în cadrul unei Mese Rotunde a Agendei Naționale de Business (ANB).

„Atunci când vorbim despre transparența decizională, nu putem trece cu vederea faptul că deciziile luate de autorități nu întotdeauna sunt făcute publice. Aceste fapte au loc atât la nivel central cât și la nivel local. Aici putem aminti, de exemplu, ședințele secrete ale Guvernului RM în legătură cu repartizarea banilor publici, dar și procesul de consultare defectuosă și aprobare ne-transparentă a bugetelor la nivel local. Constituirea unor platforme eficiente de dialog, în mod special la nivel local, între autorități și cetățeni ar facilita accesul la informație publică și ar crește gradul de conștientizare a populației privind implicarea în procesul decizional,” a precizat Liubomir Chiriac, directorul executiv al IDIS "Viitorul".

Tatiana Lariușin, coordonatorul ANB, consideră că „ne confruntăm cu probleme de implementare a Dialogului Public Privat atât la nivel central, cât

vederile Legii; lipsa resurselor tehnice și financiare; dar și lipsa unor mecanisme de control și sancționare pentru nerespectarea transparenței decizionale.

„A avea legi este doar un prim pas. Ele trebuie să fie implementate, cunoscute și respectate. Transparența decizională trebuie privită ca o modalitate de reformare a administrației publice locale și un instrument pentru creșterea eficienței și responsabilității autorităților publice locale. De aceea, insistăm ca aceasta să fie implementată fără abateri de către autoritățile administrației publice locale, iar în caz de nerespectare a transparenței decizionale să fie instituite mecanisme de responsabilizare individuală și instituțională”, propune expertul.

Viorel Furdui, Directorul executiv al Congresului Autorităților din Moldova (CALM), a menționat că „80 la sută din legile adoptate au carența de a nu fi consultate cu cei care urmează să le implementeze. Consultările sunt, din păcate, formale și ineficiente. Legea cu privire la transparența decizională este bună, dar nu se implementează. Una din cauze ar fi faptul că aceasta prevede foarte multe responsabilități pentru APL, dar, se pare că, nimeni nu s-a gândit că APL nu

dispun de suficiente resurse financiare pentru a implementa aceste prevederi. Politizarea excesivă, de asemenea, este un mare impediment. Dacă aplicăm sancțiuni, atunci ele să fie aplicate la toate nivelurile, pornind de la cel central și să creăm condiții autorităților locale pentru a putea implementa această lege”.

Prezent la eveniment, reprezentantul Consiliului European, Ion Beschieru, a subliniat importanța acestui subiect pentru instituția din care face parte,

recomandând promovarea democrației participative pentru ca cetățenii să fie implicați în acest proces. „Consiliul European este instituția internațională care promovează și implementează cele mai

multe proiecte destinate APL pornind de la sumedenia de convenții care prevăd dreptul cetățenilor de a se implica în actul de guvernare locală. Noi trebuie să creștem abilitățile APL pe de o parte, și să educăm cetățenii pe de altă parte”.

La rândul său, primarul din Ruseștii Noi, Pavel Codreanu, a confirmat lipsa resurselor și a personalului pregătit, dar a menționat și lipsa implicării cetățenilor.

Concluziile și recomandările formulate în cadrul Mesei Rotunde vor fi ulterior inserate într-un Policy Brief ce va fi publicat pe pagina web a ANB și IDIS, și va fi distribuit tuturor părților interesate.

Agenda Națională de Business reprezintă o platformă comună a peste 30 dintre cele mai reprezentative asociații de business și camere de comerț și industrie (CCI) din Moldova, lansată de IDIS "Viitorul" în 2008. Scopul acestor eforturi este edificarea unui mediu de afaceri echitabil și competitiv, care să stimuleze dezvoltarea afacerilor din Republica Moldova.

Pentru detalii, contactați Coordonatorul Relații Publice al ANB/IDIS, Diana Lungu, la numărul de telefon 0 22 221844 sau ladiana.lungu@viitorul.org

Sursa:

business.viitorul.org

PROGRAMUL DOR - DIASPORA * ORIGINI * REVENIRI

AL TREILEA AN CONSECUTIV, BIROUL PENTRU RELAȚII CU DIASPORA ORGANIZEAZĂ PROGRAMUL DOR PENTRU COPIII ȘI TINERII DIN DIASPORA.

TABĂRA DE VARĂ
PENTRU COPIII ȘI TINERII
DIN DIASPORĂ

DOR
DIASPORĂ * ORIGINI * REVENIRI

EDIȚIA A III-A

20 - 28 AUGUST 2015

UNICUL PROGRAM PENTRU COPIII
MOLDOVENILOR DE PESTE HOTARE

APLICĂ ACUM

WWW.DOR.MD
tel: +373 22 250 361
email: info@dor.md

Le mulțumim părinților care ne-au acordat încredere și au permis copiilor să participe la acest minunat program, și îi rugăm să continue să crească tineri de valoare, tineri de care țara are nevoie și cărora le duce dorul. Ca și în anii precedenți, pentru a trăi din nou emoțiile alături de cei dragi acasă, în țara de baștină, sînteți așteptați pentru a descoperi tradițiile naționale, frumoasele cărări necunoscute ale Moldovei, dar și să vă faceți noi prieteni și să-i revedeți pe cei vechi. Invităm copiii și tinerii de 12-17 ani la tabăra de vară DOR, unde vor trăi o nouă aventură! Pentru a completa formularul de înscriere la program, intrați pe www.dor.md

SATUL COLIBAȘI, MODEL DE DEZVOLTARE PENTRU ALTE LOCALITĂȚI DIN ȚARĂ!

Din cele relatate de primar, aflăm că Colibași este o localitate dezvoltată multilateral, fiind unul din cele mai populate sate din țară, cu peste 6000 de locuitori, potrivit ultimelor date ale recensământului din anul 2004. Fiind un sat mare, Colibași dispune de o serie de obiective de menire culturală și educațională, cum ar fi două grădinițe cu aproape 250 de copii, școala, care este considerată una din cele mai mari de pe malul râului Prut și care în anul 1998 a obținut statutul de liceu. Aici își fac studiile nu doar copiii din localitate, ci și mulți din localitățile vecine Brânza și Vadul lui Isac. În comună există și două biblioteci, unde copiii își pot cultiva dragostea față de carte: biblioteca școlii și, respectiv, cea publică satească. Și sistemul medical e destul de avansat aici, cu un spital care deservește atât populația băștinașă, cât și satele vecine. Aici are loc diagnosticarea, precum și internarea pacienților. Tot Colibași este cel care asigură asistență medicală de urgență și pentru localitățile din împrejurimi. Un mare avantaj pentru sănătatea localnicilor îl constituie și existența unei farmacii.

PACE ȘI ARMONIE SPIRITUALĂ

Locuitorii satului Colibași trăiesc în armonie, în pace și înțelegerre, în comună existând trei comunități religioase. Astfel, pe lângă ortodocși, aici există practicanți ai confesiunilor Bisericii Baptiste și Bisericii Adventiste de Ziua a Șaptea.

Și Casa de cultură duce ves-tea localității cu două ansambluri

folclorice model: „Colibășeanca” și „Doina Prutului”. O carte de vizită a satului este și ramura antreprenorială, reprezentată de 14 unități comerciale, de la care sătenii pot procura diferite produse alimentare, obiecte de uz casnic, piața, o brutărie, o fermă de păsări, o fabrică de tricotaj etc.

A fost renovată din talpă și clădirea fostei băi publice, care va deveni un centru de procesare a legumelor și fructelor. Acesta este rezultatul unui proiect trilateral „Crearea unei rețele trilaterale pentru dezvoltarea și marketingul produselor agroalimentare locale și tradiționale în Euroregiunea Transfrontalieră Dunărea de Jos”. Proiectul este implementat de Asociația pentru Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării, județul Tulcea, România, în parteneriat cu Unitatea Administrativ Teritorială Sarichioi din județul Tulcea, România, Agenția pentru Dezvoltare Durabilă și In-

tegrare Europeană a Euroregiunii Dunărea de Jos din regiunea Odesa, Ucraina, Agenția de Cooperare Transfrontalieră și Integrare Europeană din raionul Cahul, Republica Moldova, și Primăria Colibași. Proiectul are un buget total de 553.599 de euro, din care 498.049 de euro constituie contribuția nerambursabilă a Uniunii Europene, iar 55.550 de euro reprezentând cofinanțarea, bani vor fi asigurați din bugetele proprii ale celor cinci parteneri.

Directiile de acțiune ale proiectului sunt: consolidarea capacității producătorilor agricoli locali de a-și dezvolta spiritul antreprenorial în domeniul procesării agroalimentare locale, în special, în comercializarea de produse eco și bio; crearea de facilități durabile pentru a stimula noi inițiative de dezvoltare economică în Euroregiunea Dunărea de Jos și creșterea nivelului de cooperare a tuturor factorilor din domeniul procesării

produselor agroalimentare locale în zona transfrontalieră trilaterală vizată de proiect.

COLIBAȘI AR PUTEA DEVENI UN BRAND

Lucica Costachi, managerul proiectului, a subliniat că aceste bucătării comunale, cum mai sunt numite centrele de procesare a legumelor și fructelor, vin în ajutorul producătorilor locali, ca să își poată valorifica producția locală în borcane și să o poată vinde legal pe piață, obținând un venit în plus.

Maria Ajder, partener de proiect, se declară optimistă în legătură cu crearea acestui centru: „În momentul în care oamenii vor înțelege că vor avea numai de câștigat în timp, mijloace și posibilitatea de a-și promova produsul, proiectul respectiv va dezvolta inițiativa de a face o

afacere din ceea ce au. Noi tindem să dezvoltăm chiar și un brand din asta”.

Delegația de primari a avut ocazia de a vizita și afacerea cu sere a lui Vasile Dolganiuc. Aceasta se întinde pe o suprafață de un hectar. Proprietarul povestește că este o afacere de familie: „Creștem legume, la ora actuală, ridiche și cartofi”. Printre rândurile de cartofi am cultivat ridiche, pe care am recoltat-o înainte de Paște. Peste o săptămână sau două vom recolta și cartofii”. Agricultorul mai spune că în anii precedenți recolta de cartofi timpurii ajungea la 18-20 tone la hectar și că speră ca și acest an să fie la fel de productiv. Construcția serelor a presupus multă muncă, dar și investiții. „Eu am folosit resurse proprii, iar feciorului i s-au returnat 70% subvenții de la stat. Cu irigarea nu e o problemă, pentru că suntem amplasați avantajos față de râul Prut, care se află la 200 m de serele noastre”, mai spune Vasile Dolganiuc.

Edilul-șef de la Colibași a declarat la final: „Sufletește, mă simt foarte bine, pentru că localitatea noastră a fost selectată de Programul Națiunilor Unite de Dezvoltare ca schimb de experiență, deja este un indiciu, cel puțin pentru mine. Cred că nu este aprecierea mea personală, ci a noastră, a tuturor, pentru ceea ce am putut face la nivelul localitate, pentru că eu pun de fiecare dată accentul pe echipă, pe implicarea cetățenilor. În rest, sunt satisfăcut că am putut să le arătăm ceva colegilor noștri, respectiv, am preluat experiențe din alte localități ale Republicii Moldova”.

SURSA:
gazetadesud.md

COLABORARE MOLDO-AUSTRIACĂ, SUB SEMNUL CALM

În ultimii patru ani, Secția Situațiilor Excepționale din orașul Strășeni a fost modernizată în baza Acordului de colaborare încheiat între Primăria orașului Strășeni și orașul Rankweil, Austria. În urma acestui acord a fost posibilă donația de autospeciale și inventar pentru Serviciul de Salvatori.

Schimbarea la față a înce-

put după ce, în februarie 2012, a fost efectuată o vizită de către consultantul voluntar al Congresului Autorităților Locale din Republica Moldova, Hans Kohler - membru al Parlamentului statului Vorarlberg, primar al municipiului Rankweil din Austria în perioada 1990-2008.

După stabilirea relațiilor de colaborare între orașul

Rankweil, Austria, și orașul Strășeni, Hans Kohler a vizitat repetat Republica Moldova, unde a avut întrevederi cu primarul Valentina Casian și angajații primăriei Strășeni, directorii instituțiilor din subordine și cu șeful Serviciului

Protecției Civile și Situații Excepționale. În urma întrevederii a parvenit propunerea de donație a autospeciilor pentru orașul Strășeni.

Mai mult ca atât, Serviciul Situațiilor Excepționale Strășeni a primit în dar o altă autospe-

cială, grație efortului comun al Dlui Hans Kohler, Austria, Primăriei orașului Strășeni, CALM-ului, Autorităților centrale, în special Serviciului Protecției Civile și Situațiilor Excepționale și Secției Situații Excepționale Strășeni.

SLOVACIA, MODEL DE DESCENTRALIZARE EFICIENTĂ

Reforma descentralizării, inițiată în 2011 în Republica Moldova și continuată până în prezent, a reușit depolitizarea transferului de bani de la centru spre autoritățile publice locale, în schimb resursele financiare alocate au scăzut considerabil. Acest lucru se explică atât prin trecerea din 2003 de la județe la raioane, care a crescut numărul de bugetari de la 16.000 la 25.000 în prezent și a fragmentat harta administrativ-teritorială, cât și prin schimbarea formulei de transfer a banilor, care astăzi este matematică și nu mai depinde de politicienii de la Chișinău.

Experții IDIS „Viitorul” au reamintit că dincolo de realitățile prezentului progresele în direcția descentralizării finanțelor publice sunt astăzi vizibile, însă este nevoie de mai multă voință politică și dorință de reformă pentru a finaliza cu succes înșănătoșirea financiară a Republicii Moldova. În opinia lor, experiența Slovaciei, în ceea ce privește descentralizarea, este relevantă pentru a înțelege ce trebuie făcut în Republica Moldova și cum trebuie făcut acel lucru.

DESCENTRALIZAREA, UN TRAI MAI BUN PENTRU CETĂȚENI

În cadrul dezbaterii publice „Sănătatea financiară a localităților din Moldova prin prisma experienței slovace”, premergătoare a unui proiect desfășurat în comun cu Institutul pentru Reforme Economice și Sociale din Slovacia (INEKO), s-a discutat despre creșterea responsabilității financiare a autorităților publice din Republica Moldova. Dacă acest scop va fi atins, el va permite investiții locale pe termen mediu și lung, implicând un trai mai bun pentru cetățeni. Pentru a realiza această reformă în cadrul administrațiilor locale este nevoie de o descentralizare reală și integrală care presupune dincolo de un cadru legal bine definit și un transfer de resurse financiare și competențe de la centru. Chiar dacă acest lucru implică o dezvoltare reală pe termen lung prin investiții ale autorităților locale,

un control de la centru trebuie să existe în paralel pentru a asigura o bună gestionare a finanțelor publice, constată experții. Rolul statului în ceea ce privește acordarea unui grad de autonomie administrațiilor publice locale rămâne cel de control și supraveghere prin instituțiile sale în teritoriu. Pe termen lung, primăriile se vor baza pe impozitul de proprietate care reprezintă cel mai important venit la bugetul local, dincolo de alte taxe, și care le poate asigura pe viitor planurile de investiții necesare.

Peter Golias, directorul INEKO: „În Slovacia, 70% din banii bugetului local rămân în comunitate, iar roadele acestei reforme administrative se văd!”

TRANSPARENȚA, DREPTUL CETĂȚENILOR DE A ȘTI UNDE AJUNG BANII LOR

Peter Golias, directorul INEKO, a subliniat că descentralizarea fiscală presupune un transfer de competențe și resurse financiare de la centru către autoritățile locale. Golias a precizat că în Slovacia 70% din ba-

nii bugetului local rămâne în comunitate, adăugând că se văd în prezent roadele acestei reforme administrative. Expertul a precizat că autoritățile locale produc doar 3% din deficitul total pe care îl înregistrează statul anual, un procent nesemnificativ având în vedere ponderea de 70% care revine bugetelor locale. Robert Kirnag (foto), ambasadorul Slovaciei în Republica Moldova, s-a declarat entuziasmat de faptul că Republica Moldova vrea să învețe din experiența Slovaciei în ceea ce privește descentralizarea finanțelor publice. Diplomatul consideră că Republica Moldova poate învăța din greșelile pe care Slovacia le-a făcut în implementarea reformei sale pentru a evolua cât mai mult în această direcție.

Liubomir Chiriac, director executiv IDIS „Viitorul”, a amintit că transparența este foarte importantă pentru autoritățile locale, deoarece transparentizarea finanțelor publice implică publicarea contractelor pe care primăria le are, respectiv un acces deplin la ce se întâmplă în realitate cu banii cetățenilor din localitățile respective. Chiriac a subliniat că experiența slovacă este cea mai bună pentru a implementa reformele necesare în Republica Moldova în vederea descentralizării fiscale.

În Anul 2015, cele 2.926 municipalități din Slovacia au înregistrat venituri de patru miliarde de euro, majoritatea obținute prin taxe (48%), granturi și transferuri (29%), arată datele INEKO. Acest lucru se datorează în mare parte transparenței finanțelor publice și a activității administrative din Slovacia. Astfel, pentru a fi considerate valide, toate actele emise de autoritățile publice locale din Slovacia trebuie să fie publicate pe internet.

SURSA: www.adevarul.ro

PROIECTELE DE DEZVOLTARE REGIONALĂ DIN SUDUL ȚĂRII, ÎN OBIECTIVUL MASS-MEDIA!

Un grup de jurnaliști de la instituții mass-media naționale și locale au vizitat la 30 aprilie 2015, câteva localități unde se realizează proiecte de dezvoltare, implementate de Agenția de Dezvoltare Regională Sud (ADR Sud). Vizita a fost organizată de API, în cadrul unui proiect care are drept scop sporirea vizibilității programelor de dezvoltare regională în mass-media audiovizuale. Jurnaliști de la posturile de televiziune și radio Moldova 1, Canal Regional (NTS Taraclia și ATV Comrat), Aici TV/Elita TV, Radio Moldova și Radio Chișinău au văzut la fața locului cum se desfășoară lucrările în cadrul unor proiecte de dezvoltare regională, dar au discutat și cu oamenii, din partea locului, pentru a afla ce însemnătate au aceste proiecte pentru localitățile lor.

La Cahul jurnaliștii au vizitat Lacul Sărat care se reabilitează în cadrul proiectului „Reabilitarea zonei de odihnă și agrement „Lacul Sărat”, or. Cahul”, obiectivele proiectului fiind dezvoltarea infrastructurii de agrement turistic în regiunea de Dezvoltare Sud, creșterea economică durabile și echilibrate a regiunii, dar și integrarea zonei în circuitele turistice naționale și internaționale.

Petru Burlacu, primarul orașului Cahul spune că în urma reabilitării lacului vor avea de câștigat cei 50 de mii de locuitori ai orașului, vizitatorii sanatoriului „Nufărul Alb” (550 persoane/tură), turiștii din țară, dar și de peste hotare: „Astfel de izvoare de apă minerală cum este cel de la Cahul există doar trei pe tot globul, iar noi nu profităm pe deplin de asta, trebuie să valorificăm și să creăm o zonă unde să vină oameni din toată lumea. Datorită acestui proiect, după mai bine de 30 de ani, zona Lacul Sărat din orașul Cahul își va redobândi imaginea de altădată și va deveni una din puținele zone de odihnă și agrement din Sudul țării, dar și din întreaga regiune”.

Sergiu Gosudareov, locuitor al orașu-

lui spune că ține minte cât de vizitat era pe vremuri acest lac: „Aici veneau oameni din toată regiunea, și pentru noi locuitori era foarte bine... Mă bucur că zona va fi reabilitată, asta va aduce doar beneficii orașului și tuturor locuitorilor”, mărturiește entuziasmat localnicul.

Zona Lacul Sărat și cea adiacentă oferă caracteristici unice naturale cu posibilități de reabilitare și tratament a unui număr însemnat de maladii ale aparatului locomotor, sistemului nervos central, sistemului sangvin etc. Proiectul a fost inițiat în anul 2013, lucrările urmează a fi încheiate până la sfârșitul anului 2015, iar oamenii vor putea veni aici să se trateze deja din 2016. Proiectul este finanțat din Fondul Național de Dezvoltare Regională (FNDR) costul total fiind de 12119,4 milioane lei.

Tot în Regiunea de Dezvoltare Sud, jurnaliștii au văzut drumul construit în cadrul proiectului „Construcția drumului local Sărățica Nouă-Tomaiul Nou, raionul Leova”. De drumul cu o lungime de 3,8 km care face legătura între satele Sărățica Veche și Cîmpul Drept, sate care fac parte din comu-

nele Sărățica Nouă și Tomaiul Nou, beneficiază direct peste 1900 de locuitori ai celor două sate, dar și toți locuitorii celor două comune.

Primarul comunei Sărățica Nouă, **Mihail Raevsch** spune că legătura între cele două sate până acum îl făcea un drum de țară, care era practic impracticabil: „Chiar dacă aceste două sate sunt atât de aproape, legătură între ele practic nu era, iar oamenii erau nevoiți să parcurgă un drum de 29 de km, când acum ei parcurg doar patru km. Valoarea acestui drum este fără preț pentru localnici, tot acest drum a scurttat accesul și către orașul Leova”, explică edilul.

Alexandru Bejenari, locuitor al satului Sărățica Veche, care tocmai mergea în satul vecin cu tractorul, pe drumul nou, a spus că drumul le face viața și munca mai ușoară: „Acest drum ne-a ușurat viața, un drum nou pentru un sat înseamnă foarte mult, acum

ajungem mai repede în satul vecin și la raion, iar până nu demult făceam vreo 24 de km în plus și cheltuielile erau mai mari pentru combustibil”, spune localnicul.

Drumul în variantă albă a fost construit timp de două luni și a costat 10 476 850 lei, suma alocată din FNDR.

Timp de două săptămâni, în perioada 22-30 aprilie 2015, grupul de jurnaliști a vizitat șase proiecte implementate de Agențiile de Dezvoltare Centru, Nord și Sud.

Vizita a avut loc în cadrul proiectului „Sporirea vizibilității programelor de dezvoltare regională în mass-media audiovizuale”, finanțat de Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ) și în baza unui acord de parteneriat și colaborare, semnat de API și Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor.

SURSA: www.api.md

„I PROSOP”, AI VIITOR!

Evenimentul, organizat cu sprijinul emigranților moldoveni reveniți la baștină de peste hotare, a avut loc în data de 31 mai, de Duminică Mare, în satul Selemet din raionul Cimișlia. Localnicii și organizatorii i-au îndemnat pe toți cei interesați să participe la evenimentul cultural din sudul Moldovei să adopte ținute tradiționale, ceea ce a creat o atmosferă autentică.

Prin intermediul Festivalului „iProsop”, selemețenii și-au propun, împreună cu organizatorii, să valorifice coloritul unic al prosopului țesut manual și să promoveze utilitatea lui sub toate formele posibile, atât cultural-artistice, istorice, ca element de decor, cât și rolul de consolidare a cetățenilor.

Echipa de organizare este formată din tineri migranți reveniți în Moldova, care vreau schimbarea în bine a societății moldovenești, modernizarea sa, dar și voluntari ai satului Selemet împreună cu primăria localității.

„Acest eveniment a fost gândit să scoată în evidență tradiția de țesere a prosopului autohton, promovarea prosopului național și nu în ultimul rând internațio-

nalizarea vânzării acestuia. La momentul actual metoda manuală de țesere a prosoapelor se mai păstrează doar în satele Moldovei, și din păcate această artă de confecționare a prosoapelor nu este preluată de tânăra generație. Vrem să valorificăm coloritul unic al acestui obiect prezent în fiecare casă și să promovăm utilitatea lui sub toate formele posibile, atât cultural-artistice, istorice, ca element de decor și de consolidare a cetățenilor”, spune Anastasia Badan, organizatoarea festivalului iProsop.

Inedită prin concept și desfășurare, manifestarea a readus tradiția prosopului țesut manual și a popularizat la nivel internațional această piesă din tezaurul balca-

nic, a declarat primarul satului Selemet, Tatiana Badan.

„În satele noastre e o liniște asurzitoare. De aceea, am considerat că e timpul să readucem în actualitate horele de odinioară, hrămurile și tradițiile vechi, șezătorile în care buneii noștri își alinau durul cu doine și confecționau adevărate opere de artă. „iProsop” este evenimentul care te întâmpină cu zâmbetul țăranilor din Selemet și care te îmbrățișează cu aroma sal-

cânilor în floare”, a menționat primarul de Selemet pentru presa locală, punctând asupra faptului că proiectul „iProsop” este unul care vine să ne amintească de istoria pământului natal, să ne arate că tradiția și modernitatea pot merge mână în mână.

La rândul ei, și cimișlianca Olga Coptu, prezentă în raionul de baștină în calitate de inițiatore și director al Festivalului „iProsop”, spune că, împreună cu alți imi-

granți și concetățeni, au ales drept punct de atracție prosopul ca să aducă la cunoștința lumii întregi frumusețea lucrurilor demult uitate din cușorul bunicii. Or, în ultima vreme, adaugă ea, se cam pierde acest meșteșug, care presupune multă răbdare și atenție.

„Prin intermediul Festivalului „iProsop”, ne propunem să alimentăm dorul oamenilor de frumos, de valorile autentice, precum și să facilităm oportunitățile antreprenoriale de promovare a culturii naționale”, a declarat Olga Coptu.

La eveniment au fost prezenți, de asemenea, și mulți participanți din afara țării, în special din România. Aceasta, deoarece satul Selemet este înfrățit cu mai multe localități de peste Prut.

La Selemet s-au adunat zeci de meșteri populari care au adus cu ei cele mai vechi țesături moștenite de la buneii. Meșteri populari din toate colțurile țării au expus la eveniment prosoape țesute manual care datează de sute de ani, iar unele au fost scoase în vânzare. Oaspeții evenimentului au posibilitatea să vadă pe viu cum se țese un prosop iar cei mai curioși chiar au luat pentru puțin timp în locul meșterilor. Iar pentru a da mai multă culoare festivalului gazdele au organizat o nuntă teatralizată. Inspirat de spectacol un tânăr a decis să-și ceară prietena în căsătorie.

Organizatorii evenimentului au fost Asociația Obștească Familii Migrante, Primăria satului Selemet, în parteneriat cu Ministerul Culturii.

FESTIVALUL „iPROSOP” - PERLA SUDULUI!!!

PRIMĂRITELE DIN REPUBLICA MOLDOVA ȘI ROMÂNIA, NUMĂRUL UNU ÎN COMUNITATE ȘI PE TRICOU!

„EU SUSTIN FEMEILE ÎN POLITICĂ!”, ÎN IMAGINI ȘI ÎN... REALITATE!!!

